Casebook

Řešení situací ve hře

Vydaní 2006

Edice 1.3

Úvod

Volejbal je nádherná hra – zeptejte se na to miliónů lidí, kteří ji hrají, pozorují, analyzují a rozhodují. V posledních letech byl volejbal aktivně propagovaný a vyvinul se z něj vrcholný kolektivní sport. Zvýšené vzrušení, rychlost, výbušné akce, čistý a zdravý obraz, jako jsou obrovská čísla sledovanosti v halách a televizích, neustále tlačící se k dalšímu rozvoji této hry. Cílem je zjednodušit a zatraktivnit ještě širší veřejnosti.
Toto je důvod, proč se neustále vyvíjí pravidla. Však aby se hra dále vyvíjela, je nutná správna a jednotná aplikace těchto pravidel v celosvětovém měřítku.
Casebook (kniha příkladů) je sbírkou případů a jejich řešení, které schválila Komise pravidel FIVB a která vychází z nejaktuálnějšího znění pravidel. Tyto řešení rozšiřují a objasňují duch a smysl pravidel a představuje oficiální interpretaci pravidel, podle které se třeba řídí při všech soutěžích.

V FIVB Casebooku jsou uvedené takové situace, které pomáhají ulehčit a zjednodušit rozhodování. Předpokládá se, že toto vydání bude mít stejně jako ty předcházející obrovský přínos pro hráče, trenéry a zejména pro rozhodčí, jestliže každý bude moci důvěřovat jednotnému rozhodování, bez ohledu na to, kdo řídí utkání, anebo jaká je úroveň soutěže.

Toto vydání Casebooku sestavil p. Yoshiharu Nishiwjestližei podle předešlého dokumentu Dr. Jima Colemana, za zvláštní pomoci a přispěním ostatních členů Komisie pravidel FIVB, p. Gavriela Krause, prezidenta Mezinárodní rozhodčíské komisie FIVB, spolu s ostatními členy komise.

Toto vydání vychází z textu pravidel volejbalu pro rok 2005-2008, jejichž znění bylo schváleno na Kongrese FIVB roku 2004 a schválený s úpravy Správní radou z roku 2005.

Sendy Steel
Prezident Komisie pravidel FIVB

ČÁST I: TEORETICKÉ PRINCIPY APLIKACE

Rozhodčí je ten, kdo zavádí pravidla do praxe. Pro správnou aplikaci pravidel musí rozhodčí bezchybně ovládat pravidla a uplatňovat je spravedlivě a správně v kontextu hry. Ještě důležitější je, aby dokázali porozumět základním principům formulace pravidel. Kdyby se tak nestalo, nikdy by správně a úplně nerozuměli pravidlům, což by přirozeně vedlo k problémům s jejich adekvátním uplatňovaním. Zvlášť zjevné je to v takových situacích, které nejsou jasně definované v pravidlech. I to, jestliže rozhodčí musí udělat správné rozhodnutí s odborností. Pravidlo 23.2.3 hovoří: „První rozhodčí má právo rozhodnout o jakékoliv záležitosti, týkající se utkání, včetně těch, které nejsou uvedeny v pravidlech.“ Dotáhnout to do toho, co dělá jen na základě úplného ovládání základních principů definovných a uplaťnovaných v pravidlech.
Z důvodů správné aplikace pravidel by měli mít rozhodčí komplexní znalosti o následujících základních úlohách a teoretických principech formulace a uplatňování pravidel.

1. Úloha pravidel:

Je přirozené, jestliže chcete správně používat pravidla, že musíte vědět, jakou úlohu mají. Všeobecně mají pravidla jako celek nasledující úlohy:

A. Charakteristika hry:
Pravidla charakterizují hru a odlišují volejbal od jiných sportu.

a) Pravidla určují podmínky, zařízení a vybavení hry, povrchu a rozměry hřiště, předpisy o síti a míčích atd.
b) Pravidla upravují počet účastníků, počet hráčů na hřišti a jejich postavení, postup atd.
c) Pravidla vytvářejí metodiku hraní, jak udržet míč ve hře, prostor přeletu a jak získat bod, set a utkání.

B. Legalizované techniky:
Více pravidel poskytuje jasnou definici a odlišení správné techniky od nedovoleného hraní. Tyto pravidla (v kategorii činnosti ve hře) si musí rozhodčí velmi přesně nastudovat a ujasnit, aby je dokázali správně aplikovat.

C. Hraní ve spravedlivých podmínkách:
Všechny pravidla týkající se hřiště, zařízení a vybavení, techniky anebo chování, jsou stejné pro všechny hráče obou družstev. Toto se označuje jako spravedlivost anebo „férovost“. Jde o kritickou oblast rozhodování. Jestliže je aplikace pravidel rozdělena pro hráče družstva, a to i neúmyslně, je to nespravedlivé. Proto přesné porozumění a uplaťňování pravidel je základ spravedlnosti a čestnosti.

D. Vzdělávací úloha:
Sportovní chování je základním cílem chování se sportovců ve všech typech sportů. Kapitola sedm „Chování účastníků“ je zřízena prostě z tohoto důvodu. Všichni rozhodčí musí klást velký důraz na tuto úlohu, jestliže v tomto případě jde o samotnou podstatu sportu. Cílem sportu není jen soutěžit, ale i vytvářet atmosféru sportovního chování a „fair-play“ a rozvíjet porozumění a všeobecné přátelství.

2. Faktory ovlivňující formulaci pravidel:

Pravidla musí být v souladu s požadavky rozvoje sportu. Proto se ve znění a změnách pravidel musí brát v úvahu nasledující faktory:

A. Technický a taktický rozvoj:
Pravidla by se neměly přispůsobovat jen potřebám technického a taktického rozvoje, ale měly by též probírat iniciativu v rozvoj sportu jako celku.

B. Požadavky velkoleposti:
Propagace jakékoliv sportovní akce je do jisté míry závislá na její atraktivitě. Atraktivita se projevuje stupňovitostí emoční motivace diváků. To znamená, že představuje měřítko velkoleposti zážitku způsobenou hrou.

C. Požadavky na společenskou propagaci:
Rozvoj moderního sportu je závislý ve velké míře od sociálních prvků – od společnosti. Publicita je nejdůležitější a nejúspěšnější cestou získávání zájmu a přivedení diváků ke sportu. Je to jeden z hlavních faktorů, které se berou v úvahu.

D. Ekonomické požadavky:
V propagovaní jakéhokoliv sportu je přirozeně absolutně nevyhnutelné mít finanční podporu. Jisté ohledy by se proto měli brát i na tento faktor.

3. Základní principy uplatňování pravidel:

Základní principy uplatňování pravidel jsou přirozeně zakladním na procházení dvou oblastí – úloha pravidel a na ovlivňující faktory. Na základě jejich požadavků můžeme za hlavní principy uplatňující pravidla považovat následující body:

A. Správné a spravedlivé podmínky na hru:
Nejzákladnějším principem je poskytnout hráčům všechny patřičné podmínky a šance, aby mohli hrát na jejich nejvyšší možné úrovni. Úroveň hry představuje úroveň sportu. Sportovci roky trénovali s cílem zúčastnit se soutěže. Proto soutěž představuje důležitou podmínku pro sportovce, kde můžou ukázat a zhodnotit účinnost jejich tréninku a jejich skutečné herní úrovně. Spravedlivého posouzení úrovně sportovců anebo skutečného výsledku utkání či soutěže je možné dosáhnout jen při plném nasazení všech zainteresovaných. Rozhodčí si musí uvedomit, že každé jeho technické rozhodnutí bude mít zjevný psychologický vliv na hráče. Jakýkoliv psychologický vliv způsobí příznivé anebo nepříznivé reakce. Proto jednou ze základních požadavků na rozhodčí je poskytnout patřičné šance pro nejlepší možné výkony hráčů.
Z toho to pohledu je kritickým bodem rozhodování jednotnost a stabilita. Materiálním základem jednotnosti a stability rozhodování je přesnost a mentálním základem je spravedlivost. Další úlohou pro rozhodčí je správné kontrolování tempa hry. Nemělo by být příliš rychlé ani příliš pomalé.

B. Podpora velkoleposti:
Show je klíčovým prvkem v propagaci sportu. Zvýšení návštěvnosti diváků je další faktor, který by měl rozhodčí brát plně v úvahu. Například by měl rozhodčí dělat všechno pro to, aby se snížil výskyt a zkrátily přerušení hry a aby se zvýšil počet vrcholných akcí, počet utkání. Rozhodčí nesmí přímo poskytovat divákům motivaci; neměl by je znechucovat ani tlumit jejich nadšení. I rozhodčí má odpovědnost za správnou propagaci sportu.

C. Spolupráce rozhodčích:
Administrativním základem výborné práce rozhodčích a správného vedení utkání je spolupráce mezi jednotlivými členy sboru rozhodčích. Každý z nich má svoje specifické práva a odpovědnosti, které jsou určené pravidly. Každý člen sboru rozhodčích má také místo na hřišti, které mu poskytuje optimální vykonávání povinností. Ač toto místo může omezovat celkový pohled na hru jednotlivci, rozmístění jsou tak, aby sbor rozhodčích jako celek měl co nejlepší pohled na celé utkání. I proto je úplná spolupráce mezi rozhodčímí jedinou cestou, jak zabezpečit správné rozhodování a jak si jednoduše plnit stanovené povinnosti a odpovědnosti.

Jak na závěr shrneme všechny výše zmíněné body, zjistíme, že rozhodčí není jen osoba, která vykonáva povinnost řídit utkání a správně aplikovat Pravidla, ale taky někdo, kdo by měl brát v úvahu vlivy psychologických, společenských a technických faktorů hry. Rozhodčí není jen organizátor či rozhodčí, ale i vychovatel a propagátor.

Pravidla pro Casebook 2006

Casebook 2006 zohledňuje Pravidla, které vstoupili do platnosti po schválení Kongresu FIVB 2004. Ač je zapotřebí brát v úvahu i jiné Pravidla a změny filozofie, stejně jako se mění sport a společnost, je dobré si připomenout, že Řešení v tomto Casebooku zohledňuje současně platné Pravidla.

Poznámka: *Tam, kde družstva a hráči nejsou označení jménem, na lehčí zorientování se v situaci bude „S“ používané pro družstvo, které podáva a člena tohoto družstva. Písmeno „R“ označuje družstvo, které přijímá a jeho hráče. V obouch případech jsou označené pozicemi 2, 3 a 4 přední hráči. S-1 představuje správného podávajícího hráče podávajícího družstva, R-1 je poslední podávající hráč v přijímacím družstva.*

ČÁST II: ŘEŠENÍ SITUACÍ

KAPITOLA 1: HŘIŠTĚ A JEHO VYBAVENÍ

Výška sítě

1.1 V místním mistrovství žáků do 13 let byla výška sítě 2,20 m. Je to pozměněné a existují rozličné výšky sítě s ohledem na věk a pohlaví hráče?	**Řešení:** Ano! Různé výšky sítě z různých rekreačních anebo vzdělávacích důvodů jsou oficiálně po celém světe a určují je jejich jednotlivé národní federace jako standard pro příslušnou skupinu. V národních ligách, mezinárodních a FIVB soutěžích však musí být výška sítě podle oficiálních pravidel volejbalu **Pravidlo 2.1.1**

Kapitola 2: Účastníci

Zakázané předměty

2.1 Druhý rozhodčí si všiml, že hráč, který chtěl při střídání vstoupit do hřiště, má protézu nohy. Je povolené takové to zařízení?	**Řešení:** Druhý rozhodčí povolí vstup takového hráče do hřiště v případě, jestliže toto zařízení nezpůsobí zbytočné riziko jemu ani ostatním hráčům. Na druhé straně, hráč, který má sádru nemůže hrát ani sedět na lavičce. **Pravidlo 4.5.1**
2.2 Během ženské soutěže měla jedna z hráček na prstě prsten s ostrým diamantem. První rozhodčí ji požádal, aby si ho odložila. Odpověděla, že se jí to nepodařilo sundat. Může hrát s prstenem na prstě?	**Řešení:** Princip pravidla je, že si prsten musí sundat. Jestliže to skutečně není možné, prsten se musí zalepit tak, aby hráčka i ostatní hráčky byly chráněné před zraněním. Důležité je, aby rozhodčí upozornil hráčku i trénera, že hráčka, která takto porušuje pravidlo, je zodpovědná za následky jakéhokoliv zranění způsobené tímto prstenem. **Pravidlo 4.5.1**

Kapitán

2.3 Během Amerického poháru kapitán ve hře Argentiny Hugo Conte několikrát zpochybňoval rozhodnutí rozhodčích a ptal se ho, proč bylo takým způsobem rozhodnuto. Jaká je správna reakci prvního rozhodčího?	**Řešení:** Jestliže podle názoru prvního rozhodčího přesáhne toto chování rámec **Pravidla 5.1.2**, první rozhodčí by měl napomenout kapitána ve hře bez trestu podle **Pravidla 21.1**. Jestliže bude nadále pokračovat chování za hranicemi rozumného vyjadřování nesouhlasu, kapitán ve hře by měl být napomenutý za hrubé chování žlutou kartou (bod a podání pro soupeře). **Pravidla 5.1.2.1, 20.1, 20.2, 21.2, Obrázek 9**

2.4 Během ženského Mistroství NORCECA si nebyla kapitánka ve hře Portorika jistá, či je pořadí na podaní její družstvo správně. Před začátkem rozehry *o ověření požádala* druhého rozhodčího. Má to povolené kapitán ve hře?	**Řešení:** Šlo o *oprávněnou* žádost. Toto by však družstva neměla zneužívat. **Pravidlo 5.1.2.2**
2.5 Kapitán ve hře podávajícího družstva měl problémy zjistit, kteří z hráčů přijímacího družstva jsou přední. Aby si pomohl, zeptal se prvního rozhodčího, aby zkontroloval postavení soupeře. Je to dovolené?	**Řešení:** Jestliže jde o ojedinělou žádost, první rozhodčí nařídí druhému rozhodčímu, aby zkontroloval postavení soupeře. Jedinou informaci, kterou však dostane, je to, či stojí anebo nestojí hráči soupeře správně. Rozhodčí neprozradí informaci o tom, kteří hráči jsou přední a kteří zadní. **Pravidlo 5.1.2.2**
2.6 Kapitán ve hře vidí znamení čárového rozhodčího dotek míče o blok. První rozhodčí si tohoto znamení nevšiml. Jak může kapitán ve hře legálne a slušne požádat prvního rozhodčího, aby si ověřil znamení čárového rozhodčího?	**Řešení:** Na konci rozehry může kapitán ve hře zvednout jednu ruku slušným způsobem a požádat o komunikaci s prvním rozhodčím. Může žádat o interpretaci jeho rozhodnutí. První rozhodčí musí takovou žádost uznat. **Pravidla 5.1.2.1, 20.2.1**
2.7 Kapitán ve hře „S“ protestoval u prvního rozhodčího proti chybnému rozhodnutí týkající se udělení trestu. První rozhodčí vyhlásil, že rozhodnutí rozhodčího je konečné a žádný protest nebude akceptovaný. Jde o správné rozhodnutí rozhodčího?	**Řešení:** První rozhodčí se mýlil. Rozhodčí musí jasně určit důvod rozhodnutí. Jestliže to není dostatečné, kapitán ve hře si může vyhradit právo zaznamenat nesouhlas do zápisu o utkání jako oficiální protest na konci utkání (zapíše ho on anebo zapisovatel jeho jménem). Protesty týkající se pravidel a uplaťňování trestů jsou povolené a musí být akceptované. Během utkání se nepovolí žádná diskuze. V soutěžích FIVB, kde je přítomná řídící komise (Jury), může tréner protestujícího družstva požádat prezidenta Jury o „judge conference“ – poradu Jury. Pravidla pro poradu Jury jsou uvedené ve směrnicích a instrukcích pro rozhodčí. **Pravidla 5.1.2.1, 23.2.4**

Tréner

2.8 Během utkání na Olympijských hrách v Aténach si první rozhodčí všiml, že tréner Brazílie má v uchu komunikační zařízení a komunikuje se statistikem sedícím za reklamními panely. Jsou povolené podobné zařízení?	**Řešení:** Používání takýchto zařízení je povolené.

2.9 Během prvního a druhého setu v utkání mezi Německem a Kanadou nesouhlasil německý tréner s rozhodnutími prvního rozhodčího. Tréner přišel k druhému rozhodčímu a trval na vysvětlení o rozhodnutích prvního rozhodčího. Druhý rozhodčí se s ním bavil dvakrát dýl než deset sekund. Je to správna aplikace pravidel druhým rozhodčím?	**Řešení:** Podle **Pravidla 5.1.2** může žádat o vysvětlení rozhodčího jen kapitán ve hře. Tréner nemá povolené bavit s rozhodčími. Druhý rozhodčí by měl odmítnout rozhovor s trenérem a požádat ho, aby se vrátil na jeho určené místo. Jestliže to nepomůže, druhý rozhodčí by měl okamžite upozornit prvního rozhodčího, aby uplatnil adekvátní trest. Za normálních okolností první rozhodčí napomene trénera prostřednictvím kapitána ve hře. Není to trest. Jestliže však takové chování trénera pokračuje i po napomenutí, první rozhodčí potrestá trénera prostřednictvím kapitána ve hře penalizací (žlutou kartou) za hrubé chování, což má za následek bod a podání soupeře. **Pravidla 5.1.2, 5.2.3, 5.2.3.4, 21.1, 21.2, 21.3**
2.10 Na Panamerických hrách v Argentíne se po skončení rozehry postavil tréner ženského družstva USA, nahlas vyjadřoval nesouhlas s rozhodnutím rozhodčího a žádal prvního rozhodčího o přehodnocení svého rozhodnutí. Jaká je správná reakci prvního rozhodčího?	**Řešení:** První rozhodčí může trénera anebo kteréhokoliv člena družstva, který není na hřišti, napomenout prostřednictvím kapitána ve hře za malé přestupky. V extrémních případech může rozhodčí potrestat trénera penalizací za hrubé chování (žlutá karta) v stupnici tabulky trestů (**Obrázek 9, Pravidlo 21.3**). S prvním rozhodčím se může bavit (t.j. žádat vysvětlení rozhodnutí) jen kapitán ve hře. **Pravidla 5.1.2, 5.2.3, 20.1, 21.2, 21.3**
2.11 V utkání poháru CEV BSE - Galataseray se maďarský tréner pohyboval ve volné zóně v blízkosti postraní čáry. Když chtěl požádat o oddechový čas, ukázal asistentovi trénera, aby stiskl zvukovou signalizaci, a následně tréner požádal oficiálním smluveným znamením o oddechový čas. Může se takový způsob žádosti akceptovat?	**Řešení:** Jde o přijatelnou formu žádosti o oddechový čas. Tréner má právo žádat oddechový čas. Tato žádost se skládá ze dvouch častí – zmáčknutí zvukové signalizace a ukázání smluveného znamení. Aby se ulechčil průběch utkání v souladu s možností trénera pohybovat se ve volné zóně, tréner může pověřit jiného člena družstva (nemusí to být právě asistent trénera), aby zmáčkl zvukovou signalizaci. Smluvené znamení však musí ukázat tréner. **Pravidla 5.2.1, 5.2.3.3, 5.3.1**
2.12 Během Mistrství sveta žen v Japonsku hráli Japonky proti Ruskám. Během utkání asistent trénera a masér Japonska vyskočili z lavičky a následovali trénera pohybujícího se vedle postraní čáry. První rozhodčí neudělal proti tomu nic. Je takové chování se japonského družstva přijatelné?	**Řešení:** Pravidla povolují volný pohyb vedle postraní čáry jen trénerovi, a to od prodloužení útočné čáry až po zónu rozcvičování. Ostatní členové družstva musí sedět na lavičce anebo být v zóně pro rozcvičování. První rozhodčí měl napomenout japonského trénera prostřednictvím kapitána ve hře a žádat, aby si asistent trénera i masér sedli. **Pravidla 5.2.3.2, 5.2.3.4, 5.3.1**

2.13 Na otvořeném mistrství USA stál tréner družstva žen Dominikánské republiky těsně u hřiště a povzbuzoval hráčky. Občas se tréner ocitl mezi druhým rozhodčím a hráčkami na hřišti. Když se to stalo, druhý rozhodčí ho požádal, aby ustoupil a umožnil mu tak pohled na hřiště. Dominikánský tréner se ohradil, že stál v povoleném prostoru. Jaké je správné řešení takových to situací?	**Řešení:** **Pravidlo 5.2.3.4** říká, že „tréner může během utkání radit hráčům na hřišti, pričemž může stát anebo chodit ve volné zóně před lavičkou svého družstva bez toho, aby překážel anebo zdržoval hru.“ V tomto případě byl tréner příliš blízko postraní čáry, co jasně narušilo možnost druhého rozhodčího vidět všechno, co se děje na hřišti. Proto byla žádost druhého rozhodčího oprávněná. **Pravidlo 5.2.3.4**
2.14 V Evropském poháru utkání mezi Nyborgom a Austratom vstoupil tréner Austratu do hřiště přes zadní čáru, aby mohl dát instrukce liberu. Dříve tréner stál v prostoru mezi prodloužením útočné čáry a střední čáry. Bránil tak pohledu zapisovatela na podávajícího hráče. Jaká je správná reakce rozhodčího na takové chování?	**Řešení:** Tréner (jen tréner) má právo chodit v prostoru mezi prodloužením útočné čáry a zónou pro rozcvičování. Tréner nemá právo při vykonávání svojí funkce vstupovat do hřiště. Proto tréner porušil Pravidla ve třech bodech. Nesmí: 1) být za hřištěm v zóně podání 2) být v prostoru mezi prodloužením útočné a střední čáry 3) vstupovat do hřiště Při prvním takovém to incidentu v utkání by měl první rozhodčí napomenout trénera prostřednictvím kapitána ve hře za malý přestupek. Trénerovi by se tak měli připomenout hranice trenérské volnosti. **Pravidlo 5.2.3.4**

KAPITOLA 3: HRACÍ SYSTÉM

Losování

3.1 Jaké možnosti má kapitán, který vyhrál losování před prvním anebo pátým setem?	**Řešení:** Vítěz losování má následující možnosti: 1. podávat 2. přijímat podání 3. vybrat si stranu hřiště. Jestliže si vítězný kapitán družstva vybere stranu hřiště, ten kapitán, který prohrál losování, musí si vzít druhou stranu a může si vybrat, zda chce podávat anebo přijímat podání. Jestliže si vítěz vybere právo podání, druhé družstvo bude přijímat, ale kapitán si může vybrat stranu družstva. Jestliže si vítěz vybere právo přijmout podání, druhé družstvo bude podávat, ale kapitán si může vybrat stranu družstva. **Pravidlo 7.1.2**

Chyby v postavení a postupu

3.2 Na mistrství USA stál Seto jako zadní střední hráč jasně před Millerom, středním předním hráčem. Těsně před podaním soupeře vyskočil Seto do vzduchu a v momentě úderu do míče nebyl v kontaktu s povrchem hřiště před Millerem. Bylo postavení tohoto družstva správně?	**Řešení:** Když hráč vyskočil, zachoval si stav, jaký měl v momentě jejich posledního kontaktu s povrchem hřiště. Proto ač byl v momentě úderu do míče při podání Seto ve vzduchu, poslední kontakt s hřištěm byl před Millerom a teda v chybném postavení. Důsledkem by měla být ztráta rozehry. **Pravidla 7.4, 7.4.2, 7.4.3**
3.3 V momentě úderu do míče při podání stál zadní střední hráč R-6 mírně za nohama středního předního hráče R-3. R-6 se dotýkal hřiště rukou jasně před nohami R-3. Je takové postavení přijímacího družstva správně?	**Řešení:** Jde o správné postavení. Při určování postavení hráče se posuzují jen nohy dotýkající se hřiště. **Pravidla 7.4.3, 7.5**
3.4 V momentě úderu do míče při podání stál americký nahrávač Jeff Stork částí nohy na soupeřově hřišti, přičem částí nohy stál na střední čáře. Druhý rozhodčí zapískal Storkovi chybné postavení, protože nebyl úplně ve svém hřišti v momentě podání. Rozhodl druhý rozhodčí správně?	**Řešení:** Ano, rozhodnutí druhého rozhodčího bylo správné. **Pravidla 1.3.3, 7.4**
3.5 Brazília hrála utkání na Grand Prix žen. V třetím setu vyhrála Brazílie jako přijímací družstvo rozehru. Hráčka č. 6 měla jít podávat. Ve skutečnosti však podávala hráčka č. 5. Zapisovatel si téhle chyby nevšiml. Hráčka č. 5 získala na podání tři body. Po dalších dvou rozehrách získala právě podání opět Brazília. Na podání šla přirozeně hráčka č. 11, která následovala po č. 5. Po úderu do míče při podání zapisovatel ohlásil nesprávnou hráčku na podání. Po důkladné kontrole zápisu se dalo zjistit jen to, že na podání má být hráčka č. 5. Až video-analýza ukázala skutečnost, která se však ze zápisu nedala určit. Rozhodčí nařídil Brazílii ztrátu rozehry (bod a právo podání soupeřovi) kvůli hráčce č. 11 na podání a Brazília se vrátila do správného postavení. Nedošlo k žádnému zrušení bodů. Bylo rozhodnutí prvního rozhodčího správné?	**Řešení:** Na základě informacích, které měl rozhodčí k dispozicii, bylo rozhodnutí prvního rozhodčího správné. **Pravidla 7.7.1, 23.2.3**

3.6 Korejské družstvo vyhrálo rozehru a získalo bod i právo podání. Před otočením na podání kapitán Korei požádal druhého rozhodčího, aby zkontroloval postavení a určil správného hráče na podání. Zapisovatel oznámil druhému rozhodčímu, že správný podávající hráč je č. 10. Hráč č. 10 potom podával a při jeho podání družstvo získalo 4 body. Následně však před dalším podáním hráče č. 10 upozornil zapisovatel druhého rozhodčího, že na podání by měl být hráč č. 8. První rozhodčí nařídil zrušit 4 body, které dosáhla Kórea při podání hráče č. 10. Následně se družstvo otočilo tak, aby na podání byl hráč č. 8. Všechny oddychové časy a střídání, které se během toho staly, byly zrušené. Hráč č. 8 Korei potom mohl podávat a utkání pokračovalo od stavu, kdy se kapitán ve hře ptal na správného podávajícího hráče. Rozhodl první rozhodčí správně?	**Řešení:** Rozhodčí rozhodl správně. V takových to situacích však tresty za nevhodné chování jako i technické oddychové časy zůstávají v platnost. Družstva se musí vrátit do možno nejpůvodnějšího postavení. Všechny tyto události musí být zaznamenané v zápise o utkání.
3.7 V utkání v České republice domácí družstvo podávalo a hosté vyhráli rozehru. Při podání domácího družstva však zapisovatelka neviděla číslo podávajícího hráče. Po skončení rozehry si zapisovatelka všimla čísla podávajícího domácího hráče. Ihned upozornila druhého rozhodčího, že na podání byl nesprávný hráč. Rozhodčí přidělil rozehru a bod hostujícímu družstvu a opravil postavení domácího družstva. Tréner hostí protestoval, že jeho družstvo vyhrálo rozehru a měli by dostat ješte jeden bod za chybu domácích v postavení. Měl rozhodčí pravdu, když udělil hostům jenom jeden bod?	**Řešení:** Rozhodčí správně přidělil hostům jen jeden bod. Navzdory tomu, že rozehra se odehrála, a až potom zapisovatel zjistil chybu v postavení, rozehra vlastně skončila v momentě chyby v postavení. Hosté získali jeden bod na základě skutečnosti, že podávající družstvo mělo chybu v postavení. **Pravidlo 7.7.1**

3.8 Po zapísknutí na podání si první rozhodčí všiml, že na hřišti je jen pět hráčů. Libero, jako i hráč, kterého vyměnili byl stále v zóně pro rozcvičování a neměl v úmyslu vstoupit do hřiště a zúčastnit se hry. Jaký by měl být postup rozhodčího?	**Řešení:** První rozhodčí by měl zapískat na podání až po ověření, zda jsou družstva připravená hrát a zda podávající hráč má míč. Je jasné, že za určité věci jsou zodpovědná družstva. Například rozhodčí nebude informovat hráče, že jdou podávat ze špatného místa anebo stojí během podání jednou nohou mimo hřiště. Když si rozhodčí chyby všiml po zapísknutí na podání, rozhodčí má jen jednu možnost – v momentě úderu do míče při podání by měl zapískat a označit chybu v postavení. Jestliže si však první rozhodčí všimne ješte před zapísknutím, že na hřiště se po oddechovém čase vrátilo jen pět hráčů, měl by družstvo potrestat za zdržování. V takovém případě by družstvo (jestliže předtím nezdržovalo) dál podávalo a nedošlo by k udělení žádných bodů. **Pravidla 7.5, 7.7, 12.3, 12.4.3**
3.9 V utkání mezi družstvi A a B podávalo družstvo A. Těsně po úderu do míče při podání zdvihl čárový rozhodčí č. 2 praporek, protože hráč č. 13 družstva B byl v momentě úderu do míče částí nohy mimo hřiště. Druhý rozhodčí neviděl signalizaci čárového rozhodčího, avšak první rozhodčí toto znamení viděl a odpískal chybu v postavení přijímacího družstva B. Rozhodl první rozhodčí správně?	**Řešení:** Ano, rozhodnutí prvního rozhodčího akceptovat čárového rozhodčího a odpískat chybu v postavení bylo správné. Když první rozhodčí má právomoc nade všemi členy sboru rozhodčích a družstvi, může při svém rozhodnutí akceptovat jejich signalizaci i v případě, že on sám neviděl chybu a sledoval během podání podávající družstvo (v smyslu směrnic a instrukcí pro rozhodčí). **Pravidla 7.5, 23.2.1**

KAPITOLA 4: HERNÍ ČINNOSTI

Hraní s míčem

4.1 V utkání proti Holandsku na Grand Champions Cup mužů byl Narita nahrávačem japonského družstva. Japonský přijímací hráč zpracoval holandské podání velmi špatně a míč od něj proletěl rovinu sítě mimo anténky. Narita běžel za míčem do volné zóny Holandska a míč odrazil zpět směrem do hřiště Japonska. Na neštěstí míč nepřeletěl přes síť ale směřoval do sítě na Holandské straně, kde ho chytil holandský blokař. První rozhodčí zapískal ješte před tím, než míč chytil holandský hráč a rozhodčí následně signalizovali „míč mimo hřiště“. Použili rozhodčí správně smluvené znamení? Kdy se Míč dostane „do autu“?	**Řešení:** Znamení rozhodčích je správně – míč je „mimo hřiště“. Míč se dostáva „do autu“ v momentě jak celým objemem opustí prostor nad volnou zónou na straně Holandska. To znamená, že míč je „mimo hřiště“ v momentě, kdy úplně přeletí postranní čáru na holandské straně sítě. Míč by byl „mimo hřiště“ i tehdy, než by se ho dotkl hráč Holandska ve volné zóně, pokud by se však holandský hráč nesnažil zabránit soupeřovi vrátit míč na stranu Japonska. **Pravidla 10.1.2, 10.1.2.2**

4.2 V snaze zahrát první míč v zadní zóně, italský smečař Papi odbil míč jednou rukou otevřenou dlaní. První rozhodčí nechal pokračovat v hřu. Byla to správná reakci prvního rozhodčího?	**Řešení:** Odbití se musí posuzovat na základě kvality doteku s míčem – t.j. zda byl anebo nebyl míč chycený a/anebo hozený. Jestliže rozhodčí jasně nevidí, zda míč Papi míč chytil a/anebo hodil, nesmí být v takých to momentech unáhlený. **Pravidla 9.2.1, 9.2.2, 9.3.3, 9.3.4**
4.3 V zápase žen mezi USA a Čínou smečovala Číňanka Li do bloku Ealin Odenovej. Míč se odrazil zpět na stranu Číny, kde se ju Li pokusila odehrát předloktími. Míč se odrazil z jedné ruky na druhou a následně na její hruď během jedné akce bez toho, aby byl chycený anebo hozený. První rozhodčí nechal hru pokračovat. Bylo to správné?	**Řešení:** První rozhodčí udělal správně. Šlo o první odbití družstva. V takovém to případě jsou následné kontakty s míčem povolené, pokud k nim dojde během jedné herní akce Čínské hráčky a pokud nebyl míč chycený anebo hozený. Existuje několik případů „prvního odbití“, při kterých jsou povolené následné doteky. Patří sem: 1) Příjem podání 2) Příjem útočného úderu. Může jít o lehký anebo tvrdý útok. 3) Příjem míče odražení od bloku spoluhráče. 4) Příjem míče odražení od bloku soupeře. **Pravidlo 9.2.3.2**
4.4 Na Panamerických hrách se brazilská hráčka pokoušela zablokovat útočný úder Tee Williamsové z USA. Míč se dotkl rukouch Brazilky a padal mezi blokařku a síť. Blokařka odehrála míč švihem jedné ruky. Míč se jemně dotkl ramena a těla blokařky. První rozhodčí zapískal a signalizoval „držený míč“. Šlo o správné zapísknutí?	**Řešení:** To, zda šlo o povolené odbití anebo „držený“ míč, se dá určit jen na základě kontaktu s míčem. Když jde o první odbití brazilského družstva, brazilská blokařka má právo při odbití se doktnout míče následnými doteky, jestliže patří k jedné akci hraní s míčem. Samozřejmě, že při prvním odbití se může odpískat i „tahaný“ anebo “hozený“ míč. **Pravidla 9.2.2, 9.2.3.2**
4.5 V utkání mezi Kanadou a Brazílií na Panamerických hrách přijímala brazilská hráčka podání. Míč se odrazil a letěl přes síť k soupeřovi, kde ji kanadská blokařka blokem „usměrnila“ na hřiště Brazílie. Je to povolené?	**Řešení:** Blokovat míč a usměrnit ho zpět do hřiště soupeře je povolené. První rozhodčí však musí rozhodnout, zda byl povolený dotek blokařky s míčem. Jediným kritériem je to, zda byl míč odbitý anebo byl „chycený a/anebo hozený“. Během blokování se totiž může objevit nepovolené „chycení“ míče. **Pravidlo 9.2.2**
4.6 Americký hráč Dan Landry během utkání s Holandskem vyskočil do vzduchu a pokusil se zachránit míč v blízkosti diváckých sedadel. Po odbití míče dopadl mezi sedadla. Jde o povolenou akci Landryho?	**Řešení:** Je to povolené. Hráč má dovolené hrát míč zpoza volné zóny na svojí straně. Mimo hrací plochu může hráč na došáhnutí míče využít pomoc spoluhráče anebo jakéhokoliv zařízení, avšak jen na svojí straně hřiště. **Pravidlo 9, 9.1.3**

4.7 Ženy USA hrály proti Kanadě. Během rozehry kanadský hráč následoval míč mezi sedadla diváků. Těsně předtím, než chtěl odehrát míč, jeden z diváků se postavil a chytil ho. Kanadský tréner žádal o opakování rozehry kvůli zásahu diváka. Rozhodčí to odmítl. Bylo toto rozhodnutí prvního rozhodčího správné?	**Řešení:** Ano. Hráč má právo odehrát míč z hlediště na svojí straně anebo z kterékoliv části hrací plochy a laviček. **Pravidlo 10.1.2** Na druhé straně, zatímco hráč má v odehrání míče na hrací ploše absolutní prioritu, mimo něj takovou přednosť nemá. **Pravidla 9, 9.1.3, 10.1.2**
4.8 Na utkání Mistroství světa žen mezi Japonskem a Sovětským svazem zaútočila velmi tvrdě sovětská hráčka. Bránící hráčka Japonska nebyla moc úspešná a míč se odrazil daleko od hřiště. Další japonská hráčka utíkala za míčem a senzačně ho zahrála, přičem však propadla přes reklamní panel ohraničující konec volné zóny. Kvůli náročnému zákroku, který si získal obrovský potlesk diváků, bylo odbití mírně „nečisté“. První rozhodčí zapískal a signalizoval, že míč byl „chycený a hozený“. Diváci hlučne projevovali svůj nesouhlas a rozhořčení s rozhodnutím rozhodčího. Bylo rozhodnutí správné a jak by měl rozhodčí kontrolovat svoje zapísknutí v takových to situací?	**Řešení:** Rozhodčí by se neměl považovať jen za osobu, která řídí utkání a mechanicky uplatňuje Pravidla, ale i za někoho, kdo má zodpovědnost za propagaci volejbalu jako sportu. Umožňování působivých akcí je jedným z klíčovích prvků v propagaci volejbalu. Rozhodčí by se neměl nechat unést vůlí publika, ale neměl by ho ani znechucovat! Měl by najít přiměřenou rovnováhu mezi technickými a společenskými vlivy jeho rozhodování. Prakticky je nevyhnutelné do určité míry prohlédnout některé technické nedostatky kvůli společenskému efektu. Toto se označuje jako „umírněné“ rozhodování!
4.9 Hráč R-5 přijal velmi silný útok po čáře přímo od smečaře soupeře S-2. Míč se odrazil daleko za hrací plochu do hlediště. R-6 proskočil reklamní panely ohraničující volnou zónu a utíkal do hlediště, aby odehrál míč. Čistota jeho odbití byla „diskutabilní“. Divákům se to velmi líbilo a potleskem ocenili tuhle vynikající akci. První rozhodčí nezapískal ani „úder s pomocí“ ani „chycený míč“. Je to správné?	**Řešení:** První rozhodčí udělal dobře. Míč může být odehrán zpět zpoza volné zóny jak říká pravidlo 9. „Úder s pomocí“ se píska jen jestliže k němu dojde na hrací ploše. Co se týka doteku s míčem – každé odbití musí rozhodčí posuzovat samostatně. Úprava pravidla 9.2.3.2 měla za cíl lepší obranu a atraktivnější a senzanější volejbalové akce. A ač v tomto případě nešlo o „první odbití“ družstva, je velmi důležité uplatnit „přiměřené rozhodování“, které umožňuje působivé výměny a volejbal se tak stáva atraktivnejším a populárnějším sportem. **Pravidlo 9.2.3.2**

4.10 V utkání mezi Japonskem a Itálií na mužském Světovém poháru smečoval italský útočník do japonského bloku. Míč se odrazil od rukou blokaře a proletěl přes anténku částečně vnějším prostorem přeletu a přes prvního rozhodčího do volné zóny Itálie. Japonský zadní hráč utíkal za míčem, aby ho mohl vrátit zpět na japonskou stranu sítě. Čárový rozhodčí ukázal „míč mimo hřiště“ a první rozhodčí rozhodl ve prospěch italského útočníka. Japonci argumentovali tím, že míč přeletěl přes anténku a částečně vnějším prostorem přeletu a proto ho bylo možné zahrát zpět japonským hráčem. Bylo rozhodnutí prvního rozhodčího správné?	**Řešení:** První rozhodčí rozhodl nesprávně. Míč přeletěl přes anténku do volné zóny soupeře částečně vnějším prostorem přeletu. Proto Japonci měli právo zahrát míč zpět na svoji stranu vnějším prostorem přeletu na té straně hřiště. Čárový rozhodčí neměl ukázat žádné znamení, zatímco míč byl ve hře. **Pravidlo 10.1.2**

Proniknutí pod sítí

4.11 Na mužském Světovém poháru hrálo Holandsko proti Kubě. V jednom momentě byl kubánský smečař Joel Despaigne zadním hráčem. Dostal nahrávku která byla před útočnou čárou. Vyskočil zpoza útočné čáry, senzačně zaútočil a dopadl na střední čáru tak že většinu svých nohou stál na nohách holandského blokaře Rona Zwervera. Zwerver se pokusil odehrát míč, avšak nemohl být dostatečně rychlý, aby na něj dosáhl. Zwerver se dožadoval u druhého rozhodčího přešlapu pod sítí, avšak tento jeho protest ignoroval. K podobné konfrontaci došlo několikrát během utkání a vždy byly ignorované ze strany druhého rozhodčího. Řešil tuhle situaci druhý rozhodčí správně?	**Řešení:** **Pravidlo 11.2.1** říká: „Pronikat pod sítí do prostoru soupeře je dovoleno za předpokladu, že se tím nepřekáží soupeři ve hře“ Je úplně jasné, že překážení není dovolené. Zda tato specifická situace byla překážením anebo ne, nemůže rozhodnout tento casebook. Je však pravděpodobné, že hráči, který stojí úplně na svém hřišti a dotkne se ho částečně anebo mu přišlápne nohu, bylo „bráněno“ ve hře. V takovémto případě by měl být potrestaný útočící hráč. Jednou ze zodpovědností druhého rozhodčího je sledovat možné chyby a zapískat je, když k nim dojde, jako tomu bylo v tomto případě. **Pravidla 11.2.1, 11.2.2.1, 11.2.4**
4.12 Brazilský smečař kýval nohou do takové míry, že nechtěně kopl holandského blokaře pod sítí. Tento dotek zabránil holandskému hráči odehrát míč po bloku a rozehru družstva Holandsko prohrálo. Jaká by měla být reakci druhého rozhodčího?	**Řešení:** Druhý rozhodčí by měl zapískat brazilskému hráči chybu, jestliže překážel holandskému hráči. Rozehru mělo vyhrát Holandsko. **Pravidlo 11.2.1**

Hráč u sítě a doteky se sítí

4.13 Družstvo žen USA přijímalo podání. Americká nahrávačka Lori Endicott vyběhla ze zadní zóny. Tee Williams špatně přihrála míč a Endicott byla nucená vrátit se zpět do zadní zóny, aby stihla zahrát míč. Když se Endicott vracela zpět do zadní zóny, jemně se dotkla sítě. Rozhodčí ten to dotek se sítí nezapískal. Bylo to správné?	**Řešení:** Rozhodčí správně nezapískal. Když akce hraní s míčem je samostatnou a proběhla dříve, než pohyb od sítě, dotek hráčky se sítí nebyl chybou. **Pravidlo 11.3.1**

4.14 Po odehrání míče se brazilská hráčka Ana Moser otočila v blízkosti sítě a její vlasy se dotkli sítě. Jaké je správné Řešení takových to situací?	**Řešení:** V tomto případě nešlo o chybu. Dotek se sítí kteroukoliv částí těla, včetně vlasů, kterékoliv části dresu je chybou jenom v případě, že k němu dojde během akce hraní s míčem. **Pravidla 11.3.1, 11.4.4**
4.15 Na Olympijských hrách v utkání mužů Argentíny a USA přihrál americký hráč Ctvrtlik míč k síti. Míč přešel přes svislou rovinu sítě. Nahrávač USA Stork přesáhl přes rovinu sítě a nahrál míč tak, aby jeho útočník Buck mohl zasmečovať. První rozhodčí odpískal chybu. Je taková to akce nepovolená?	**Řešení:** První rozhodčí rozhodl správně. Nad sítí hráč nesmí proniklou svislou rovinu sítě, aby odehrál a vrátil míč zpět do svého hřiště. Proto hraní Storka bylo nepovolené. Podobný případ pod sítí se posuzuje odlišně. Pod sítí je nepovolené zahrát míč zpět jen tehdy, jestliže míč úplně (celým objemem) přešel svislou rovinou sítě. **Pravidla 9, 11.2.1**
4.16 Na Mistrství světa žen v utkání Japonska a Sovětského svazu smečovala japonská smečařka míč, který byl nahrán nad síť. Sovětská blokařka se dotkla míče ve stejném čase jako smečařka, přičem nepřesáhla do prostoru soupeře. Po současném doteku dopadl míč mimo hřiště na straně Sovětského svazu. První rozhodčí přisoudil rozehru Japonsku. Bylo rozhodnutí prvního rozhodčího správné?	**Řešení:** Jesliže nedošlo během současného odbití soupeře k zastavení míče a míč dopadl mimo hřiště, chybu zhodnotilo družstvo na opačné straně sítě jako dopad míče. Proto rozhodnutí rozhodčího bylo nesprávné. Japonsko se mělo považovat za družstvo, které usměrnilo míč mimo hřiště a rozehru mělo vyhrát družstvo Sovětského svazu. Jestliže by se však sovětská blokařka dotkla míče v prostoru soupeře nad sítí současně se smečařkou, byla by to chyba blokařky. Jestliže by došlo při současném doteku soupeře nad sítí k přidržení, šlo by o oboustranou chybu a rozehra by se musela opakovat.(Změna pravidla 9.1.2.3. „Pokud v průběhu rozehry dojde při současném úderu protihráčů v pozici nad sítí k prodlouženému kontaktu, hra pokračuje.“ **Pravidlo 9.1.2.2**
4.17 Čínska blokařka Lai Yawen blokovala americkou smečařku Tammy Liley. Liley zasmečovala míč tak, že míč přitlačila na síť o předloktí blokující Lai. První rozhodčí nesignalizoval dotek se sítí i navzdory tomu, že Lai byla v akcii hraní s míčem. Bylo to správné?	**Řešení:** První rozhodčí posoudil situaci správně. Jestliže je síť naražená do blokaře, nepovažuje se to za chybu. Jestliže se však blokař během blokování dotkne sítě, udělal chybu blokař. **Pravidlo 11.3.3**

4.18 Během Mistrství světa mužů blokoval japonský blokař míč, který tvrdě zasmečoval korejský útočník. Míč se odrazil od rukou japonského blokaře daleko za zadní čáru jeho družstva. Japonský libero vyběhl z hřiště a „rybičkou“ odehrál míč. Všichni diváci se soustředili na tuto působivou akci a potleskem ocenili vynikající zákrok japonského libera. Po dopadu japonského blokaře a ukončení blokařskeho pohybu se otočil, aby mohl pokračovat ve hře. Během otáčení se ramenem lehce dotkl sítě. Druhý rozhodčí odpískal chybný dotek hráče se sítí. Bylo to správné?	**Řešení:** Rozhodnutí druhého rozhodčího nebylo správné. **Pravidlo 11.3.1** říká, že dotek se sítí není chybou, pokud se jí hráč nedotkne během akce, při které zahrává míč. Uvedený dotek by proto neměl být potrestaný, obzvlášť ne při takýchto vynikajících zákrocích. Zapísknutí takové to chyby způsobuje znechucení hráče a překvapení a rozčarování diváků. **Pravidlo 11.3.1**
4.19 Během Světového poháru zasmečoval kubánsky hráč míč, přičemž americký blokař ho nedokázal zahrát. Míč zahrál v poli americký zadní hráč Eric Sullivan. Dříve, než stihl americký blokař Jeff Nygaard dopadnout po bloku na zem, dotkl se sítě. První rozhodčí odpískal chybu. Byla to opravdu chyba?	**Řešení:** Ano, rozhodčí rozhodl správně. Jestliže k doteku sítě došlo během akce, při které chtěl blokař odehrát míč, šlo o chybný dotek sítě. Všimněte si rozdílu mezi tímto a předcházejícím případem. V tomto případě byl dotek se sítí důsledkem pokračování akce hraní s míčem u sítě. V předcházejícím případě došlo k doteku o sít až po ukončení herní akce u sítě. **Pravidlo 11.3.1**
4.20 V rozhodujícím utkání Světového poháru mužů mezi Kubou a USA útočilo kubánské družstvo. Američtí hráči se připravovali na blok. Na síť nabíhali tři kubánčtí útočníci a kubánský nahrávač Diago nahrál velmi klamnou nahrávku útočícímu hráči v pozici 4. Blok USA nadrazil míč, který zpracovali hráči v zadní zóně. V stejném čase, kdy kubánský útočník smečoval míč z pozice 4, americký blokař se snažil zablokovat případný útok kubánského smečaře z pozicemi 2 se dotkl sítě. Druhý rozhodčí zapískal, protože americký blokař se dotkl sítě během hraní s míčem. Šlo o správné rozhodnutí druhého rozhodčího?	**Řešení:** Ne, druhý rozhodčí rozhodl nesprávně. Zatímco útok byl v kubánské pozici 4, dotek se sítí se odehrál v kubánské pozici 2. Když útočník ani blokař nebyly zapojení do akce hraní s míčem a dotek se sítí neovlivnil hru, tento dotek byl povolený a hra neměla být přerušená. **Pravidlo 11.3.1**
4.21 Na Světovém poháru mužů vyskočil brazilský nahrávač v blízkosti sítě, aby mohl nahrát míč. Po odehrání míče dopadl na zem. Při následném otáčení do obranného postavení se dotkl sítě. Druhý rozhodčí neodpískal chybu. Bylo to správně?	**Řešení:** Druhý rozhodčí správně nezapískal. Když nahrávač už nebyl v herní akcii s míčem, náhodný dotek sítě není chybou. **Pravidlo 11.3.1**

4.22 V utkání Americké NCAA lize mezi Arizonskou státní univerzitou a Oregonskou univerzitou došlo k následující situaci: Střední útočník Arizony nabíhal na útočný úder. Nahrávač špatně načasoval nahrávku a míč letěl přes útočníkovu hlavu na zem bez doteku jiného hráče. Střední blokař Oregonu se dotkl sítě během pokusu zablokovat středního smečaře Arizony. K doteku se sítí došlo před dopadem míče na zem. Rozhodčí odpískal chybu oregonského blokaře. Rozhodl první rozhodčí správně?	**Řešení:** Rozhodčí rozhodl správně. Oregonský blokař „hrál s míčem“,ač se ho nedotkl ani útočící hráč ani blokař.
4.23 Japonské družstvo mužů dělalo ve středu hřiště rychlou kombinaci s dvěma útočícími hráči a s nahrávačem. Namísto toho, aby nahrávač nahrávku nahrál do středu, nahrávka směřovala útočníkovi v pozici 4. Korejský střední blokař ve snaze zabránit kombinaci přesáhl přes síť, přičemž se jí dotknu První rozhodčí odpískal korejskému střednímu blokaři chybný dotek se sítí. Rozhodl první rozhodčí správně?	**Řešení:** Ano, první rozhodčí rozhodl správně! V momentě, když se japonský nahrávač rozhodl šikovně nahrát do pozicemi 4, byl korejský střední blokař *přímo zapojený anebo těsně při herní akci s míčem* (i když se ho vůbec nedotkl). Proto se dotek korejského blokaře považuje za chybný. **Pravidlo 11.3.1**
4.24 Japonské družstvo mužů dělalo ve středu hřiště rychlou kombinaci s dvěma útočícími hráči a nahrávačem. Namísto toho, aby nahrávač nahrávku nahrál do středu, nahrávka směřovala útočníkovi v pozici 4. Korejský blokař předpokládal, že útok bude ze zadní zóny z pozicemi 1, a při snaze zabránit tomu se dotkl sítě. Druhý rozhodčí odpískal korejskému blokařovi chybný dotek se sítí. Rozhodl rozhodčí správně?	**Řešení:** Ne, druhý rozhodčí udělal chybné rozhodnutí! Míč nebyl v blízkosti blokujícího ani útočícího hráče, proto ani blokař nebyl v herní akci s míčem. Proto takový dotek se sítí není chybou. **Pravidlo 11.3.1**
4.25 V Japonské lize žen přijala Daiei podání na mečbol. Po útočném úderu dopadla smečařka na zem, mírně ztratila rovnováhu a udělala dva kroky, přičemž se lehce otřela o síť z venkovní strany anténky. Míč byl ješte stále ve hře. První rozhodčí odpískal chybu, kterou ukončil utkání. Bylo toto rozhodnutí správné?	**Řešení:** Část sítě z venkovní strany antének se považuje za součást sítě, to samozřejmě musí první rozhodčí ve svém rozhodovaní brát v úvahy. Ve smyslu pravidel **2005-2008** by však rozhodnutí prvního rozhodčího nebylo správné. Když smečařka udělala před dotekem se sítí dva kroky od místa, kde odehrála míč, a nedošlo k ovlivnění hry, dotek se sítí nebyl chybný. **Pravidla 2.2, 11.3.1, 11.3.2**

4.26 V utkání Mistroství světa žen mezi Čínou a Koreou zahrála korejská nahrávačka S. J. Lee míč smečařce Yoon-Hee Changové. Během odbití míče se však Changová dotkla kolenem nahrávačky Lee. Nahrávačka se důsledkem toho dotkla sítě. Druhý rozhodčí odpískal chybu nahrávačky Lee. Jde o správnou interpretaci pravidel?	**Řešení:** Druhý rozhodčí rozhodl správně, protože Changová byla v momentě, kdy způsobila dotek Lee se sítí, v herní akci s míčem. Kdyby se Lee dotkla sítě po nahrávce během přípravy na další odehrání míče, považovalo by se to za náhodný dotek, který by druhý rozhodčí neodpískal jako chybu. Herní akce s míčem zahrnuje odraz a dopad útočícího hráče. K doteku se sítí došlo v tomto čase. **Pravidlo 12.3.1**
4.27 Přední nahrávač družstva A ve snaze nahrát míč od přijímacího hráče vyskočil a odbil ho jednou rukou nad sítí tak, že v momentě odbití byly jeho prsty v prostoru soupeře. Míč nebyl celým objemem v prostoru soupeře. Po odbití míč směřoval paralelně se sítí směrem k útočícímu hráči družstva A. Blokař družstva B se dotkl míče před dotekem útočícího hráče družstva A, čím zabránil hráči družstva A uskutečnit útočný úder. První rozhodčí odpískal chybu nahrávače – hraní v prostoru soupeře během nahrávky. Bylo rozhodnutí prvního rozhodčího správné?	**Řešení:** Podle **pravidla 9** musí každé družstvo hrát s míčem na svojí části hrací plochy a hracího prostoru (kromě případu v **pravidle 10.1.2**). Když nahrávač odbil míč v prostoru soupeře, dopustil se chyby. I blokař udělal chybu, protože se dotkl míče v prostoru soupeře před útočným úderem. Trestá se však jen první chyba. Rozhodčí proto rozhodl správně.

Podání

4.28 Na Mistroství NORCECA žen si zapisovatel všiml, že hráčka Elaine Youngsová šla nesprávně na podání namísto správné podávající Stephanie Thaterovej. Jakmile se Youngsová dotkla míče při podání, zapisovatel to signalizoval druhému rozhodčímu, který okamžite přerušil hru. Je tento postup zapisovatele správný?	**Řešení:** Jde o správný postup zapisovatele. Když je na podání připravený nesprávný hráč, zapisovatel musí se signalizací a upozorněním rozhodčího pokčat až do uskutečnění podání. Zapisovatel má na to k dispozici zvoneček, bzučák anebo jiné signalizační zařízení. **Pravidla 7.7.1, 12.2.1, 12.7.1, 25.2.2.2**
4.29 Na kvalifikačním turnaji Olympijských her ve Francii se po technickém oddechovém čase připravoval na podání nesprávný hráč. První rozhodčí dal povel na podání. Podávající družstvo si uvědomilo chybu a správný hráč se připravil na podání v zóně na podání. Rozhodčí následně opět zapísknutím povolil podání. Šlo o správný postup rozhodčího?	**Řešení:** Rozhodčí udělal nesprávně. Povolit podání zapísknutím a smluveným znamením může udělat jen jednou – podání musí vykonat správný hráč do 8 sekund od povolení.
4.30 V utkání NORCECA mezi Portorikem a Mexikem si podávající hráčka Portorika vyhodila míč na podání a nechala ho spadnout na zem. Následně chytila míč a ihned (před uplynutím 8 sekund) podala. Je tato činnost podávajícího hráče správná?	**Řešení:** Takový postup podání je nesprávný. Do míče se musí udeřit jednou rukou anebo kteroukoliv částí paže po nadhození anebo puštění z ruky (rukou). Každá situace, kterou rozhodčí posoudí jako „nadhození na podání“ musí končit úderem do míče při podání. **Pravidlo 12.4.2**

4.31 Míč z podání se před dotekem přijímacího družstva dotkl sítě a anténky. První rozhodčí odpískal chybu podání. Je toto rozhodnutí prvního rozhodčího správné?	**Řešení:** První rozhodčí rozhodl správně. Míč, který se dotkne anténky, je „mimo hřiště“. **Pravidlo 8.4.3**
4.32 V Západním poháru v Norsku během utkání mezi družstvy Klepp a Oslo se míč po podání dotkl sítě těsně pod horní bílou páskou. První rozhodčí ihned zapískal a ukončil rozehru. Kdy by měl rozhodčí v takových to situacích zapískat?	**Řešení:** Chyba je v tom, že míč nepřeletěl svislou rovinu sítě prostorem přeletu k soupeřovi. Míč po podání musí přeletět prostorem přeletu. Jestliže se tak nestane, je to automaticky chyba podání a první rozhodčí musí v tom momentě zapískat. První rozhodčí nemusí čekat až do momentu, kdy se míče dotkne hráče přijímacího družstva anebo dopadne na zem. **Pravidlo 12.6.2.1**
4.33 Družstvo GB má míč a připravuje se na podání. Kapitán ve hře požádal o ověření správného hráče na podání. Zapisovatel mu oznámil, že na podání má být hráč č. 6. Kapitán ve hře s tím však celkem nesouhlasil a než se dostal k prvnímu rozhodčímu, tak dal povel na podání. Během zmatku prohrálo družstvo GB rozehru, protože nepodali v rámci 8 sekund. Při následující kontrole zápisu se zjistilo, že tréner GB odevzdal nesprávný lístek, na kterém byl hráč č. 6 uvedený dvakrát. Měli tam být hráči č.6 a č.1. Na podání měl být hráč č. 1, tak se domníval i kapitán ve hře. Jaké je v takovém to případě správné řešení rozhodčího?	**Řešení:** V takýchto situácích musí zvítězit střízlivé uvažovaní. První chyba byla v tom, že tréner družstva GB odevzdal nesprávný lístek s postavením. Zvýrazněné to bylo nepozorností druhého rozhodčího a zapisovatele. Hráči č. 1 by se mělo povolit podání. Družstvo GB by nemělo být potrestané za nesprávného podávajícího hráče. Na druhé straně první chyba trénera způsobila zdržení hry, proto by se mělo družstvo potrestat za zdržování. Kromě toho si musí druhý rozhodčí vyžádat nový lístek s postavením.
4.34 Zadní nahrávač USA Lloy Ball vyskočil v přední zóně a nahrál míč, který byl úplně nad horním okrajem sítě. Míč nahrál směrem ke spoluhráči Ctvrtlikovi. Dříve, než se míče mohl doktnout Ctvrtlik, míč přeletěl svislou rovinu sítě a tam ho zablokoval brazilský nahrávač Lima. První rozhodčí nechal pokračovat hru. Bylo to správně?	**Řešení:** Rozhodčí udělal chybu. Nahrávka Balla se v momentě doteku s blokem Limu stala nepovoleným útočným úderem zadního hráče. V momentě, když se míč dotkl soupeře (a to i v případě, že ješte celým objemem nepřeletěl rovinu sítě) došlo k dokončení útočného úderu a týmové k chybě. Rozehru mělo vyhrát družstvo Brazílie. **Pravidlo 13.1.3**
4.35 Na Světovém poháru mužů vletělo kanadské podání do sítě a míč padal na straně kanadského družstva na zem. Španělský hráč na druhé straně sítě přesáhl pod síť a chytil míč ješte před jeho dopadem na zem. Je to povolené?	**Řešení:** Míč je ve hře až do momentu, kdy první rozhodčí rozhodne, že míč nepřeletí síť povoleným způsobem a došlo k chybě. První rozhodčí musí zapískat ihned jak určí, že míč zůstane na straně podávajícího družstva. V takovém to případě teda španělský hráč může chytiť míč až od okamžiku, kdy první rozhodčí zapískal a označil chybu. **Pravidlo 12.6.2.1**

Útočný úder

4.36 Při druhém odbití družstva Brazílie vyskočil zadní nahrávač Lima v přední zóně a dotkl se míče celým objemem nad horním okrajem sítě. Namísto nahrávky svému spoluhráči se rozhodl míč ulít přes síť vedle kubánského blokaře Hernandeze. Dříve, než míč dosáhl rovinu sítě přesáhl Hernandez do prostoru soupeře a míč zablokoval. Jaké by mělo být správné rozhodnutí rozhodčího?	**Řešení:** První rozhodčí rozhodne ve prospěch Kuby. Jakýkoliv úder, který směřuje na stranu soupeře (kromě podání a bloku) se považuje za útočný úder. Útočný úder je dokončený v momentě, kdy míč úplně přeletí svislou rovinu sítě nebo se ho dotkne blok soupeře. V tom to případě byl úder dokončený v okamžiku, kdy se ho dotkl Hernandez. A když ten to útočný úder udělal zadní hráč v přední zóně v momentě, když byl míč celým objemem nad horním okrajem sítě, útočný úder Limu byl nepovolený. **Pravidla 13.1.1, 13.1.3, 13.2.2, 13.3.3**
4.37 Při druhém odbití amerického družstva zahrála Liley míč v blízkosti sítě směrem do hřiště Číny. Míč nepřeletěl svislou rovinu sítě. Podle názoru prvního rozhodčího už žádná z amerických hráček nemohla dosáhnout na míč. Čínská blokařka Qi přesáhla přes síť a míč zablokovala. Jaké by mělo být správné rozhodnutí rozhodčího?	**Řešení:** Ač šlo jen o druhé odbití družstva, jestliže míč směřuje do soupeřova hřiště, považuje se to za útočný úder. A když podle názoru prvního rozhodčího už nebyla schopná doktnout se míče žádná americká hráčka, blok Qi byl povolený. **Pravidla 13.1.1, 14.3**
4.38 Na světovém poháru žen vyskočila zadní nahrávačka Egypta Tosonová před útočnou čárou a zasmečovala druhý míč, který byl celým objemem výše než horní okraj sítě. Míč narazila do horního okraje sítě a odrazil se zpět na stranu Egypta. První rozhodčí ten to pokus zadní hráčky Tosonové o útočný úder nezapískal. Bylo to správné?	**Řešení:** Když míč nepřeletěl svislou rovinu sítě ani se nedotkl bloku soupeře, útočný úder Tosonové nebyl dokončený. Družstvo Egypta mělo k dispozici ješte třetí odbití, aby usměrnili míč do pole soupeře. Rozhodčí proto správně nechal pokračovat hru. **Pravidla 9.1, 13.1.3, 13.2.2, 13.3.3**
4.39 V utkání žen mezi USA a Čínou podávaly Číňanky. Americká přijímací hráčka Tee Williamsová vyskočila zpoza útočné čáry a dotkla se míče letícího z podání úplně nad horním okrajem sítě. Odbití se odehrálo za útočnou čárou a míč po něm přeletěl přímo na stranu podávajícího družstva. Nechal rozhodčí správně pokračovat hru?	**Řešení:** Jde o povolenou akci. Navzdory tomu, že blokování podání nebo útočný úder do míče z podání nad horním okrajem sítě jsou zakázané, útok Wialliamsové byl dovolený, protože k doteku s míčem došlo úplně za útočnou čárou (v zadní zóně). Jestliže by však blokovala nebo zaútočila míč z podání úplně nad horním okrajem sítě libero, bylo by to chybou, a to i v případě, že by ke kontaktu došlo úplně za útočnou čárou. **Pravidlo 13.3.4**

Blok

4.40 V ženském kvalifikačním turnaji NORCECA na Olympijské hry vyskočila z přední zóny zadní nahrávačka Kanady Sewatzkeová, aby zahrála míč. Soucyová zpracovala podání tak, že míč padal v těsné blízkosti sítě. Pro Sewatzkevou byla příliš vysoko a přešel rovinou sítě. Dominikánská střední hráčka odbila míč tak, že narazila do zdvihnutých rukouch Sewatzkeové, která byla ješte stále nad úrovňí sítě. Následně se míč odrazil zpět do pole Dominikánské republiky. Rozhodl rozhodčí správně, když zapískal zakázaný míč Sewatzkeové?	**Řešení:** Ano, šlo o zakázaný blok zadní hráčky. Ač neměla v úmyslu pokoušet se o blok, jeho dotek s míčem nad úrovní sítě a v blízkosti sítě, míč pronikl přes síť z ní udělal blokařku. **Pravidla 14.1.1, 14.1.3, 14.6.2**
4.41 V utkání žen mezi Koreou a Německem přesáhla německá hráčka přes síť aby zablokovala druhé odbití kórejské nahrávačky. První rozhodčí nezapískal. Může blokař při blokovaní přesáhnout přes síť a zablokovat soupeřovu „nahrávku“?	**Řešení:** V takovém to případě je nevyhnutné, aby první rozhodčí správně posoudil činnost nahrávače. Musí vědět, zda nahrávka šla paralerně se sítí nebo směřovala k soupeřovi, co by ho změnilo na útočný úder. V prvním případě by blokařka udělala chybu, protože míč nešel od soupeře. V druhém případě míč „přicházel od soupeře“ a měla by se proto považovat za útočný úder, který může být blokovaný. Podle **Pravidla 14.3** není chybou blokování útočného úderu v prostoru soupeře. Důležité proto je, aby dokázal rozhodčí odlišit nahrávku od útočného úderu prstami. **Pravidla 14.1.1, 14.3**
4.42 Kubánec Sermientos blokoval útočný úder Timmonse z USA. Následně americký blokař Buck zablokoval blok Sermienta. Je blok Bucka povolený, t.j. je povolené blokovat zablokovaný míč?	**Řešení:** Ano, blokování znamená narušení dráhy letu míče směřující ze soupeřova pole, proto je povolené blokovat soupeřův blok. **Pravidlo 14.1.1**
4.43 V utkání Mistrství světa mužů mezi Holandskem a Řeckem udělali dva holandští blokaři úspešný blok. Těsně předtím, než míč dopadl na hřiště Řecka, míč se jemně dotkl pronikající nohy jedné z holandských blokařů, který dopadl povoleným způsobem částečně na řeckou stranu střední čáry. První rozhodčí rozhodl, že blok byl úspešný. Bylo to správné?	**Řešení:** Správné rozhodnutí prvního rozhodčího. Poloha nohy byla povolená a míč, který se dotkl nohy se považuje za míč, který dopadl na zem. Holandsko proto správně vyhrálo rozehru. V podobné situaci, jestliže by míč narazil do nohy blokaře ješte ve vzduchu nad soupeřovim hřištěm, mohlo by se to považovat za překážení řeckému družstvu v odehrání míče a proto by blokař udělal chybu. **Pravidlo 11.2.1**

4.44 Americký blokař Karch Kiraly se dotkl míče na sovětské straně sítě. Míč letěl několik metrů paralerně se sítí a následně ho zablokoval americký přední hráč Doug Partie do pole soupeře. Míč vůbec nepřešel do prostoru amerického družstva. První rozhodčí signalizoval chybu bloku Partieho. Bylo toto rozhodnutí prvního rozhodčího správné?	**Řešení:** První rozhodčí rozhodl správně. Činnost Partieho nebyla povolená. Nešlo totiž o „jednu akci“ spolu s Kiralym a nemohla se proto považovat za kolektivní blok. Šlo proto o útočný úder Partieho těsně po bloku Kiralyho, avšak v prostoru soupeře. **Pravidla 11.1.2, 14.1.1, 14.2, 14.3** Jestliže by míč po bloku Kiralyho přešel rovinu sítě, musel by být prvotní kontakt (útočný úder) Partieho na americké straně a potom by tato akce byla povolená. **Pravidla 13.2.1, 13.3.1, 14.1.1, 14.2**
4.45 Americká přijímací hráčka Tammy Liley přihrála míč z podání tak, že by přeletěl rovinou sítě i bez dalšího doteku americké hráčky. Americká nahrávčka Endicottová byla v takové pozici, že ješte mohla zahrát míč dovoleným způsobem. Čínská blokařka Li přesáhla přes svislou rovinu sítě a zablokovala míč první, než měla Endicottová možnost ho odehrát. První rozhodčí odpískal chybu Liovej. Bylo rozhodnutí prvního rozhodčího správné?	**Řešení:** První rozhodčí rozhodl správně – blok byl zakázaný. Blokaři se nesmí doktnout míče nad sítí v prostoru soupeře až do uskutečnění útočného úderu kromě případu, kdy rozhodčí usoudí, že útočící družstvo už nemá možnost dál hrát. **Pravidlo 14.3**
4.46 Na světovém poháru mužů hráli USA proti Kubě. Americký zadní nahrávač Lloy Ball uskutečnil útočný úder v přední zóně nad horním okrajem sítě. Současně s dotekem Lloya Balla přesáhl přes síť do prostoru soupeře kubánský blokař Hernandez a zablokoval míč. Jaké bylo správné rozhodnutí rozhodčího?	**Řešení:** První rozhodčí odpískal oboustranou chybu. Útočící akce Lloya Balla byla nedovolená, ale současný dotek míče Hernandezom byl zakázaný blok. Jestliže by ke kontaktu Hernandeza došlo po doteku Lloya Balla, chybou by byl jen útočný úder zadního hráče Balla. **Pravidla 13.3.3, 14.3, 14.6.1** **Obrázek 7**
4.47 Na Světovém poháru žen hrály Japonky s Koreou. Japonka Obayashiová přijala podání korejské hráčky Chang Yoon-Hee. Nakanishiová byla přední nahrávačkou japonského družstva. Nahrávka Obayashiové se přiblížila k síti, ale nepřešla by do prostoru soupeře. Nahrávačka Nakanishiová si myslela, že míč přejde na druhou stranu a vyskočila, přičemž míč zahrála oběma rukama jako při blokovaní. Míč směřoval po jejím úderu na korejskou stranu do rukouch blokařky Chung Sun-Hye. Byla hra japonské nahrávačky povolená?	**Řešení:** Jestliže by byl prvním kontaktem na síti „blok“ Nakanishiové, musel by se posuzovat jako útočný úder. V takovém případě nesmí být povolený „dvojdotek“ a míč nesmí být chycený ani hozený. První rozhodčí musí rozhodnout, zda dotek Nakanishiové byl povolený a ne chycený anebo hozený. Samozřejmě blokařka Chung Sun-Hey může při blokovaní použít dve ruce a povolené jsou víceré (následné) doteky, avšak míč při bloku nesmí být chycený a/nebo hozený.

4.48 Na světovém poháru žen hrál Egypt proti USA. Americká útočící hráčka Tara Cross-Battleová prudce zasmečovala do egyptské blokařky Tosonové. Míč se dotkl Tosonové rukou, potom hlavy a následně se odrazil od jejího hřbetu do hřiště Egypta. První rozhodčí povolil Egyptu přihrát, nahrát a zaútočit míč. Bylo správné, že první rozhodčí povolil tři doteky Tosonové a následně ješte tři odbití egyptského družstva?	**Řešení:** První rozhodčí udělal správně. Ač Tosonová měla tři rozdílné doteky s míčem, došlo k nim během jedné akce blokování míče. Po bloku má družstvo povolené ješte tři další odbití. **Pravidla 9.1, 14.2, 14.4.1**
4.49 Na mistrství světa v Řecku hrála Argentina proti Německu. V jedné rozehrávce nahrál německý hráč přes síť do argentinského prostoru. Argentinský zadní hráč vyskočil v přední zóně nad úroveň sítě, aby mohl míč zablokovat. Německý útočník se ve snaze blokovat dotkl míče v prostoru soupeře dvěma rukama. Oba hráči se dotkli míče ve stejném čase. První rozhodčí odpískal oboustranou chybu. Bylo rozhodnutí rozhodčího správné?	**Řešení:** Rozhodnutí rozhodčího bylo správné. Německý útočící hráč chtěl sice blokovat, ale v jeho případě šlo o útočný úder, ne o blok. Blokovací činnost je činnost, jejíž cílem je narušení dráhy letu míče směřující ze soupeřova pole a ne od vlastního nahrávače (**Pravidlo 14.1.1**). Když první dotek smečaře s míčem byl v prostoru soupeře, šlo o nepovolený útočný úder (**Pravidlo 13.3.1**). Argentinský zadní hráč uskutečnil blok v momentě doteku s míčem nad úrovní sítě (**Pravidlo 14.1.1**). Uskutečnění bloku zadním hráčem je chybou (**Pravidlo 14.6.2**). Když oba hráči udělali chybu ve stejném čase, rozehra skončila oboustrannou chybou. Při takých to komplikovaných situacích nad sítí musí být rozhodčí velmi pozorný. Kdyby se německý hráč dotkl míče jako první, odpískaná by byla jeho chyba. Kdyby se míče dotkl jako první argentínský hráč, odpískaná by byla jeho chyba.
4.50 Ve finále na ženském kvalifikačním turnaji o postup na Olympijské hry vedlo Holandsko nad Čínou 24-20. Holandská blokařka Chaine Ataejensová nestihla přiskočit ke kolektivnímu bloku a v momentě útočného úderu Číny byla asi dva kroky od něho. Dříve, než stihla Ataejensová při bloku dosáhnout horního okraje sítě, míč ji zasáhl přibližně v polovičce výšky mezi vrcholem a spodkem sítě. Holanďanky potom odehráli ješte tři odbití a získali rozehru. Bylo správné, že rozhodčí nechal vyhrát rozehru holandské družstvo?	**Řešení:** První rozhodčí rozhodl nesprávně, když povolil družstvu Holandska vyhrát rozehru. Ataejensová nebyla součástí kolektivního bloku a nebyla ani nad úrovní horního okraje sítě v čase doteku s míčem. Proto se v tom to momentě nemohla považovat za blokařku. Když její dotek s míčem představoval už první odbití družstva, Holanďanky zahrály míč čtyřmi odbitími a měly proto ztratit rozehru. **Pravidla 9.3.1, 14.1.1**

KAPITOLA 5: PŘERUŠENÍ HRY A ZDRŽOVÁNÍ

Střídání hráče

5.1 Tréner žádal o střídání a ukázal, že by měli být součastně tři střídání. Po akceptovaní žádosti se tréner rozhodl vystřídat jen dva hráče. Jaký bude postup druhého rozhodčího?	**Řešení:** Jde o povolenou situace, pokud však nedojde ke zdržení. Druhý rozhodčí jednoduše vykoná jen dvojité střídání. **Pravidla 15.10.2, 15.10.4, 16.1**
5.2 Během Světového poháru žen signalizoval japonský tréner Kojima střídání bez označení jejich počtu. K druhému rozhodčímu se dostavili dva náhradníci, kteří měli jít na hřiště. Druhý rozhodčí povolil jen jedno střídání a druhé odmítl jako neoprávněnou žádost. Bylo to správné?	**Řešení:** Druhý rozhodčí reagoval správně. Když Kojima nesignalizoval víc než jedno střídání, povolené mohlo být jen jedno. Jestliže byly na vstup do hřiště připraveny dvě hráčky, Kojima si bez zdržení mohl vybrat, která ze střídajících půjde na hřiště. **Pravidlo 15.10.4**
5.3 V třetím setu utkání Itálie proti Kamerunu na Mistroství světa mužů žádal italský tréner o dvě střídání. V čase žádosti stál v blízkosti zóny střídání jen jeden náhradník, zatímco druhý z nich ješte opouštěl zónu rozcvičování. Kolik střídání by mělo být umožnených podle současných pravidel?	**Řešení:** V momentě žádosti musí stát hráč (hráči) v blízkosti zón pro střídání připravený na střídání. Ač tréner žádal o dvě střídání, vystřídaný mohl být jen ten hráč, který stál v blízkosti zóny pro střídání. Druhé střídání by se mělo odmítnout bez trestu, protože žádost o střídání byla oprávněná a nedošlo ke zdržení. **Pravidla 15.10.2, 15.10.3**
5.4 Během třetího setu utkání mezi Kubou a Kamerunom na Mistroství světa žádal kubánský tréner střídání. Když hráč nebyl připravený na střídání, družstvo Kuby bylo napomenuté za zdržování a střídání bylo odmítnuté. Ihned po zapsání trestu do zápisu tréner opět požádal o střídání. Bude mu toto střídání umožněno?	**Řešení:** Taková to žádost není povolená. Když první žádost o střídání byla odmítnuta, družstvo už nemůže následně žádat o další střídání. Na to, aby to družstvo mohlo opět žádat o střídání, musí proběhnout aspoň jedna rozehra. **Pravidlo 15.3.2**
5.5 Tréner brazilského družstva mužů žádal o střídání. Druhý rozhodčí signalizoval střídání, avšak střídající hráč přiběhl s nesprávnou „tabulkou na střídání“. Nešikovně se pokoušel vyměnit ji za správnou. První rozhodčí napomenul družstvo za zdržování, ale střídání povolil. Je takový postup prvního rozhodčího správný?	**Řešení:** Rozhodčí nepostupoval správně. Napomenutí za zdržování bylo udělené správně, ale součastně s ním mělo být střídání odmítnuté. **Pravidla 15.10.3, 16.1.1, 16.2**
5.6 V utkání Dominikánské republiky s Portorikem na ženském kvalifikačním turnaji NORCECA o postup na Olympijské hry žádal dominikánský tréner o střídání. Střídající hráč se v tom čase rozebíhal ze zóny rozcvičování, aby byl připravený vstoupit na hřiště, když ho druhý rozhodčí odpíská. Když střídání způsobilo jen minimální zdržení hry, druhý rozhodčí střídání povolil. Postupoval druhý rozhodčí správně?	**Řešení:** Druhý rozhodčí nepostupoval správně, střídání nemělo být povolené. Rozhodčí musí takovou situaci řešit velmi rozvážně. **Pravidlo 15.10.3** říká, že střídající hráč musí být v momentě žádosti v blízkosti zóny pro střídání. Jestliže tam střídající hráč není, družstvo se potrestá za zdržování a střídání se zamítne. **Pravidla 15.10.3, 16.2**

5.7 V utkání Německa s Tureckem na juniorském Mistrství Evropy žen 2002 žádal turecký tréner o střídání hráčky č. 8 za hráčku č. 9. Hráčka č. 8 se však dostavila k zóně střídání s tabulkou č. 10, které bylo taky na hřišti. Tréner trval na svém původním záměru vystřídat hráčku č. 9. Po krátké diskuzi druhý rozhodčí zamítl střídání a družstvo Turecka bylo napomenuté za zdržování. Bylo toto rozhodnutí správné?	**Řešení:** Rozhodčí rozhodl správně. Střídání hráčky č. 8 za č. 10 by bylo povolené. Tréner však trval na vystřídání hráčky č. 9. Když náhradnice přišla s nesprávnou tabulkou na střídání, což způsobilo zmatek, turecké družstvo způsobilo zdržení hry a rozhodčí ho správně potrestal za zdržování. **Pravidla 16.1.3, 16.2**
5.8 V utkání mezi Saudskou Arábií a Kuvajtem v národní seniorské lize se zranil v druhém setu hráč č. 5 Saudské Arábie. Kvůli závažnosti zranění musel být vystřídán jiným hráčem prostřednictvím výjimečného střídání. Během toho jistého přerušení hry žádal tréner Saudské Arábie další střídání. Druhý rozhodčí jeho žádost akceptoval. Udělal správně?	**Řešení:** Ano, šlo o správné rozhodnutí. Hráč č. 5 musel být vystřídaný výjimečním střídáním kvůli zrazení z „vyšší moci“. Dostupné už nebylo žádné řádné střídání a zranění se nedalo předpokládat. Původně tak tréner nežádal žádné střídání a má proto nárok požádat o řádné střídání v tomto přerušení hry. Z toho vyplýva, že výjimečné střídání a řádné střídání se může uskutečnil v rámci jednoho přerušení hry. **Pravidlo 15.7**
5.9 Hráč č. 6 družstva A je diskvalifikovaný do konce utkání. Řádným střídáním byl vystřídaný hráčem č. 7. Šlo o první střídání družstva A během setu a na lavičce jsou ješte tři další náhradníci. Během následující rozehry se družstvu A zraní hráč č. 7 tak, že nemůže pokračovat ve hře. První rozhodčí proto nařídí družstvu A vystřídat hráče č. 7 výjimečným střídáním. Jde o povolený postup rozhodčího?	**Řešení:** **Pravidlo 15.8** říká: „Vyloučený nebo diskvalifikovaný hráč musí být vystřídán jen řádným střídáním. Pokud to není možné, je jeho družstvo prohlášeno za neúplné.“ V první části této situace bylo pravidlo striktně dodržené. Došlo k řádnému střídání diskvalifikovaného hráče č. 6 hráčem č. 7. Po vystřídání byly všichni hráči na hřišti schopni hrát. Následně došlo k dalšímu incidentu, při kterém se zranil hráč č. 7 a nemohl pokračovat ve hře. I když hráč č. 7 nemůže být vystřídaný řádným střídáním, může být vystřídaný výjimečným střídáním. **Pravidla 15.7, 15.8**
5.10 Během oficiální rozcvičky na síti před začátkem prvního setu utkání USA a Argentíny se zranil nahrávač Argentíny Kantor a nemohl hrát. Zraněný hráč byl uvedený na lístku s postavením pro první set jako podávající hráč. Rozhodčí umožnili trénerovi Argentíny vystřídat Kantora. Když byl Kantor na lístku s postavením, musí se postavit před vystřídáním na hřiště?	**Řešení:** Ne, rozhodčí správně povolili odchod a řádné střídání zraněného hráče. Po doručení lístku s postavením druhému rozhodčímu anebo zapisovatelovi jsou možné jediné změny (kromě výměn libera) prostřednictvím řádného střídání. Když řádné střídání bylo možné, takové střídání se započítává do počtu šesti řádných střídání, které má v setu povolené každé družstvo. **Pravidla 7.3.2, 7.3.4**

5.11 R-7 byl na hřišti v momentě, když měl být na lavičce náhradníků. Družstvo R už využilo všech šest dovolených střídání. Když družstvo už nemělo žádné řádné střídání, jaký by měl být správný postup rozhodčího?	**Řešení:** Družstvo R mělo nesprávné postavení. Postup podle **Pravidla 15.9.2** je následující: a) Ztráta rozehry družstva R (bod družstvu S). b) Střídání se opraví. R-7 odejde ze hřiště a na hřiště se vrátí správný hráč. Tato oprava se nepočíta jako střídání, ale zároveň to nezruší střídání, kterým se hráč č. 7 případně dostal na hřiště. c) všechny body, které získalo družstvo R během nedovolené přítomnosti R-7 na hřišti se zruší. Body soupeře zůstávají v platnosti. d) Družstvo R nedostane žádnou další penalizaci. **Pravidlo 15.9.2**
5.12 Potom, jak družstvo R využilo pět střídání, tréner družstva R žádal o střídání a dvěma prstama signalizuje, že chce udělat dvě střídání. Jaká je správná reakci druhého rozhodčího?	**Řešení:** Jestliže družstvo R už využilo pět střídání, žádost o šesté střídání oprávněná. Druhý rozhodčí musí upozornit trénera, že povolené mu bude jen jedno střídání a že si má vybrat, kterého hráče vystřídá. Jestliže přitom nedošlo ke zdržení hry, druhé střídání bude zamítnuté bez trestu. **Pravidla 15.5, 15.6, 15.11, 16.1**
5.13 Na mistrství USA hrála proti sobě dvě velmi silná družstva. R-2 a R-5 jsou velmi dobří útočící hráči. Během setu byl R-5 vystřídaný a za krátko byl vystřídaný zpět na hřiště. V koncovce setu, když byl R-5 na síti, došlo k jeho zrazení a musel být vystřídaný výjimečným střídáním. Když uviděl tréner ležet na hřišti vážně zraněného R-5, ihned kázal liberu, aby vzadu vyměnil R-2. Libero tak bylo v zadní zóně a R-2 na lavičce. Když se zjistilo, že R-5 nebude moci pokračovat ve hře, požádal tréner o vyjímečné střídání – R-2 namísto R-5. Je takové střídání povolené?	**Řešení:** Není to povolené. R-2 nemůže vystřídat R-5, protože byl v momentě zranění na hřišti. Zraněný hráč by měl být prvořadý – vystřídaný výjimečným střídáním (tréner může použít kteréhokoliv hráče, který nebyl v momentě zranění na hřišti, kromě libera a ním vyměněného hráče). Další aktivity trénera můžou následovat až po tomto střídání. **Pravidlo 15.7**
5.14 V utkání Kuvajtské ligy žádal tréner dvě střídání. Při kontrole střídání zapisovatel ohlásil rozhodčímu, že první střídání je správné a druhé nesprávné. Jaká je správná reakci druhého rozhodčího?	**Řešení:** Druhý rozhodčí umožní správné střídání. Žádost o nesprávné střídání se zamítne nezávisle na pořadí, v jakém byly žádané. Žádost o nesprávné střídání se trestá trestem za zdržování. Jestliže jde o první zdržování, udělí se jen napomenutí; každé další zdržení penalizací. **Pravidla 15.6, 16.1.3**

5.15 Ve čtvrtém setu utkání Mistroství světa mezi Koreou a Německem žádal tréner Korei střídání. Po vystřídání ohlásil zapisovatel, že střídání bylo „nesprávné“. Druhý rozhodčí opravil toto nesprávně střídání. Korejský kapitán ve hře nesouhlasil s druhým rozhodčím. Při následující kontrole zápisu zjistil druhý rozhodčí, že střídání bylo správné a opět napravil situaci. Pro rozhodčího to byla dost nepříjemná situace. Jaký by měl být správný postup druhého rozhodčího?	**Řešení** V takovémto případě si musí druhý rozhodčí před definitivním rozhodnutím osobně ověřit všechny skutečnosti v zápise. Je velmi důležité, aby rozhodčí dělali rozhodnutí na základě „faktů“. Měnící akce rozhodnutí může navodit v utkání velmi nepříjemnou atmosféru. U hráče jako i u diváků to často vede k pocitům nedůvěry a odmítání rozhodčích.
5.16 Tréner družstva A použil na čas zvukovou signalizaci a smluveným znamením požádal o střídání. Střídající hráč byl v blízkosti zóny střídání a připravený vstoupit na hřiště. Střídaný hráč však nechtěl odejít z hřiště. Rozhodčí rozhodl, že to způsobilo zdržení a potrestal družstvo za zdržování. Zároveň však nařídil i vystřídání hráče – bylo to správné rozhodnutí?	**Řešení:** Ano, rozhodčí rozhodl správně. V případě, že na střídání není připravený střídající hráč a tým, dojde ke zdržení hry, střídání se ve smyslu pravidel musí odmítnout a družstvo se potrestá za zdržování. V tom to speciálním případě však zdržení způsobil hráč „ve hře“ a ne střídající hráč anebo tréner. Rozhodčí povolením tohoto střídání projevil dobrou znalost pravidel jako i jeho ducha. **Pravidla 16.1.1, 23.2.3**

Oddechové časy a technické oddechové časy

5.17 Během utkání Thajska s Japonskem na seniorském Mistroství Asie žen získalo Thajsko rozehru a tým vedl 7:6. Hráčka č. 5 Thajska, která byla ve špatném postavení, šla na podání a její družstvo získalo bod. Stav utkání se tak upravil na 8:6 pro Thajsko. Proběhlo TTO (technický oddechový čas) a následně hráčka (č. 5) pokračovala na podání až do stavu 10:6. V tom to momentě si zapisovatel všiml, že hráčka č. 5 je už jistý čas ve špatném postavení. První rozhodčí uplatnil trest (ztráta rozehry, bod a podání pro soupeře) kvůli chybě v postavení (nesprávná hráčka na podání) zrušil všechny body, které Thajsko získalo během této chyby. Hra pokračovala po napravení postavení Thajska. Potom, když stav opět dospěl k osmému bodu, nebyla hra přerušená TTO a hra pokračovala dál.	**Řešení:** První rozhodčí rozhodl správně. TTO je dohodnutým prostředkem na umožnění opakování záběrů, analýzy a reklamní vysílání TV: většina z nich je odsouhlasená a dohodnutá už před. Jestliže teda první TTO už v setu byl, další nebude dovolený až do doby kdy vedoucí družstvo dosáhne 16 bodů. **Pravidlo 15.4.1**

Neoprávněné žádosti

5.18 Během Mistroství světa mužů žádal kubánský tréner střídání v koncovce setu. Střídající hráč nezpozoroval předtím trénera, a proto nebyl připravený v blízkosti zóny střídání. První rozhodčí udělil družstvu napomenutí za zdržování a střídání hráče nepovolil (který už byl v tom čase připravený v zóně střídání). Diskuze s rozhodčími pokračovala. První rozhodčí napomenul za zdržování Kubu. Brazílie potom požádala o oddechový čas, za kterým následovalo i střídání. Kuba potom taky požádala o střídání, které jim bylo povolené. Hra pokračovala a Kuba vyhrála set i utkání. Byl postup prvního rozhodčího správný?	**Řešení:** První rozhodčí nepostupoval správně, i když jeho první rozhodnutí odmítnout střídání kvůli zdržení (tréner signalizoval i ústne žádal o střídání a náhradník nebyl připravený na střídání) a napomenutí Kuby bylo správné. Legální byla taky žádost trénera Brazílie o oddechový čas a střídání po napomenutí za zdržování. Za neoprávněnou žádost se považuje žádost nesprávného člena družstva anebo v nesprávném čase – druhá žádost o střídání Kuby po oddechovém čase byl právě tento případ a proto to byla neoprávnená žádost. První, než se družstvu napomenutému za zdržování kvůli střídání povolí další střídání, musí proběhnout rozehra. Proto žádost o střídání Kuby po oddechovém čase Brazílie by měla být zamítnutá bez trestu za podmínky, že družstvo předtím nemělo neoprávněnou žádost. **Pravidla 15.3.1, 15.3.2, 15.10.3, 15.11.1.3, 16.1.1, 16.1.2**
5.19 Družstvo Mexika, které hrálo na Mistrství NORCECA proti Dominikánské republice, si vyčerpalo v setu dva oddychové časy. Nejdříve požádal mexický kapitán ve hře o třetí oddechový čas, který mu druhý rozhodčí udělil. Hned po jeho udělení zjistil zapisovatel, že jde o třetí oddechový čas a upozornil druhého rozhodčího. Jaký je správný postup rozhodčího?	**Řešení:** Žádost o třetí oddechový čas je neoprávněná žádost a měla být ihned odmítnuta bez trestu. První rozhodčí byl ihned uvědoměn o chybě a oddechový čas byl okamžitě zrušen. První rozhodčí upozornil kapitána ve hře mexického družstva a napomenul družstvo za zdržování, protože došlo ke zdržení a ovlivnění hry. **Pravidla 15.11.1.4, 16.1.5**
5.20 V utkání Top Teams Cupu hrál Szeged (HUN) proti Kakanju (BIH). Během utkání tréner Szegedu žádal o střídání stlačením zvukové signalizace a správným smluveným znamením. Stalo se tak těsně po zapísknutí prvního rozhodčího na podání družstva Szeged. Hra se přerušila. První rozhodčí postřehl situaci a jemným kývnutím naznačil odmítnutí žádosti. Mezi tím však střídající i střídaný hráč přišli do zóny střídání aby mohlo střídání proběhnout. První rozhodčí dal na podání Szegedu. V momentě podání zapískal druhý rozhodčí a signalizoval chybu v postavení podávajícího družstva, protože na hřišti bylo sedm hráčů. Po krátké diskuzi mezi prvním a druhým rozhodčím ukázal první rozhodčí, že podání a bod získalo družstvo Kakanj. Bylo to správné rozhodnutí?	**Řešení:** Jde o typický příklad neoprávněné žádosti. Žádost o střídání měla být zamítnutá a kvůli delšímu přerušení a zmatku mělo být družstvo Szegedu potrestané za zdržování. Jestliže by však nešlo o penalizaci za zdržování, na podání by zůstalo družstvo Szegedu! **Pravidlo 15.11.1.1** Co se týka činnosti druhého rozhodčího – druhý rozhodčí nemá právo ani zodpovědnost za rozhodování o chybách v postavení podávajícího družstva. Jestliže v takovémto případě druhý rozhodčí zapíská, rozehra se musí opakovat. **Pravidla 15.11, 23.3.2.2, 23.3.2.3.a**

Zranění

5.21 Během zápasu Mistrství USA udeřil jeden z hráčů během blokování Lewise loktem do nosu. Lewisovi okamžitě začala téct z nosu krev. Tréner Lewise požádal o střídání. Střídající hráč však doběhl ke stolku zapisovatele v teplákách. Jaká je správná reakci rozhodčího?	**Řešení:** V situacích, kdy střídání nebylo plánované, musí být rozhodčí tolerantnější. Střídajícímu hráči bude povolený adekvátní časový prostor na vyslečení tepláků a na vstup do hřiště – samozřejmě bez trestu. Dál je třeba zdůraznit, jestliže při zranění dojde ke krvácení hráče, tak musí být ihned vystřídaný anebo vyměněný, a to až do zastavení krvácení a do odstranění krve z dresu. **Pravidla 4.4, 15.5, 15.10.2, 15.10.3, 17.1.1**
5.22 Na Světovém poháru mužů si při obranném zákroku zranil nahrávač Holandska Peter Blange koleno. Zůstal ležet na zemi, kde se snažil lekář Holandska prověřit jeho zranění. Okolo něho se začali řadit trenéři. Po asi dvou minutách ošetrovaní prohlásil Blange, že může opět pokračovat ve hře. Rozhodčí dal potom povel na pokračování ve hře i s Petrem Blangem na hřišti. Byl tento postup rozhodčího správný?	**Řešení:** Na zabezpečení bezpečnosti hráče by se mělo dovolit lekářovi družstva vstoupit na hřiště. Jestliže se zranění zdá být vážné, první rozhodčí musí ihned přerušit rozehru a povolit vstup zdravotníka na hřiště. Jestliže je zranění příliš vážné, aby to přitáhlo trénery do hřiště, hráč by měl být stáhnutý z hřiště aspoň na jednu rozehru. Základním pravidlem je, aby první rozhodčí ponechal přiměřený čas na posouzení závažnosti zranění a zároveň omezit čas před případným střídáním. Odchod hráče z hřiště se musí vykonat prostřednictvím řádného střídání. Jestliže toto není možné, musí se využít výjimečné střídání. **Pravidlo 17.1.2**
5.23 Během setu německé družstvo využilo 5 střídání. Jeden z německých hráčů základní sestavy, který už byl mezitím vystřídaný a vrátil se na hřiště, se zranil. Vystřídán byl výjimečným střídáním. První rozhodčí rozhodl, že toto výjimečné střídání je šestým střídáním družstva Německa a že v tomto setu už nemají k dispozici další střídání. Německý tréner protestoval proti této interpretaci pravidel. Jaká je správná interpretace pravidel?	**Řešení:** Zraněný hráč může být vystřídaný výjimečným střídáním. Německý tréner na to může využít kteréhokoliv hráče, který v tom momentě (v momentě zranění) nebyl na hřišti, kromě libera a ním vyměněného hráče. Výjimečné střídání se nezapočítává do počtu řádných střídání a proto počet střídání Německa zůstal nezměněný. **Pravidla 15.1, 15.6, 15.7**

Zdržování hry

5.24 Před začátkem třetího setu na Světovém poháru mužů v utkání Japonska s Čínou vyzval první rozhodčí hráče, aby zaujali svoje místo na hřišti. Japonské družstvo na jeho výzvu nereagovalo. Když reakce Japonců byla příliš pomalá, napomenul je první rozhodčí za zdržování (bez penalizace). Japonské družstvo následně ihned vešlo do hřiště. Byla reakci prvního rozhodčího adekvátní?	**Řešení:** Ano, první rozhodčí postupoval správně. Družstvo musí být vyzvané, aby zaujali svoje místo na hřišti. Jestliže nereagují, první rozhodčí jim musí udělit napomenutí za zdržování, které se zaznamená v zápise o utkání. Jestliže ani potom družstvo nereaguje, družstvu se udělí penalizace za zdržování (žlutá karta). Jestliže ani potom družstvo nereaguje, považuje se za družstvo, které odmítlo hrát a vyhlásí se za nepřítomné a prohrává utkání. Do zápisu se zapíše stav 0-3: 0-25, 0-25, 0-25. Podobný postup se uplatňuje v situaci, když se hráči družstva nevrací anebo pomalu vrací z oddechového času. **Pravidla 6.4.1, 16.1**
5.25 Hráčky brazilského ženského družstva se po vítězné rozehrávce shromažďovali ve středu hřiště a rozebíraly strategii do další rozehry. První rozhodčí jim nechal přiměřený čas na zaujetí správného postavení (jako kdyby se neradily) a potom zapískal a družstvu Brazílii udělil napomenutí za zdržování, protože hráčky nebyly připravené na podání. Bylo toto rozhodnutí rozhodčího správné?	**Řešení:** Bylo to správné rozhodnutí rozhodčího. Rozhodčí nemá žádný důvod na to, aby povolil více času než je zapotřebí na zaujetí správného postavení na další rozehru. V takovém to případě musí být rozhodčí velmi citlivý. Musí umožnit přiměřené nadšení a povzbuzování, ale nesmí připustit zdržování hry. **Pravidlo 16.1.2, 16.1.5**
5.26 Hráč odmítl pokračovat ve hře, protože povrch hřiště zůstal po rybičke jeho spoluhráče mokrý. Jaká je správná reakci rozhodčího?	**Řešení:** Rozhodčí musí brát do úvahy více faktorů. „Rychlí utěrači“ měli mokré místo na podlaze utřít. I hráči můžou používat malé utěráčky na utírání podlahy. Na utkání, kde je přítomná Řídící komise (Jury), předseda Jury může nařídit druhému rozhodčímu, aby povolil další utírání, jestliže je mokré místo velké, teplota v hale nad 25 stupňů Celsia a vlhkost vyšší než 61%. Na druhé straně je kontrola utkání vždy na prvním rozhodčím. Jestliže není na utkání Řídící komise a první rozhodčí se domnívá, že je zapotřebí dodatečné utření mokrého místa, může tak nechat udělat. Jestliže však nakonec družstvo odmítne pokračovat ve hře, rozhodčí může potrestat družstvo za zdržování anebo za nepokračování ve hře. **Pravidla 1.5, 5.1.2.2, 6.4.1, 16.2**

Vnější zásah

5.24 Během utkání vběhli diváci do hřiště po vyrovnaných rozehrách a přerušili utkání protestami proti rozhodnutím rozhodčího. Jaká je správná reakci rozhodčího?	**Řešení:** První rozhodčí musí přerušit utkání a organizátor spolu s Řídící komisí udělat kroky k obnovení pořádku. Takové přerušení by mělo být zapsané v zápise o utkání. **Pravidla 17.2, 17.3**

5.25 Během utkání žen Kuby a Kanady na Olympijských hrách došlo k problému mezi TV kamerou a jednou z hráček. Během podání kubánské hráčky se pohyblivá kamera dostala tak nízko, že zasáhla podávající hráčku. Hráčka navzdory tomu pokračovala ve výkonu podání a podařilo se jí podat do hřiště, takže rozehra mohla pokračovat. První rozhodčí nepřerušil hru, ani nenařídil opakování rozehry. Ze strany Kuby nebyly žádné protesty. Bylo rozhodnutí prvního rozhodčího správné?	**Řešení:** První rozhodčí udělal v tomto případě dobře, protože to bylo atraktivní a způsobilo to zvýšený zájem a nadšení diváků. V jiném případě by však první rozhodčí měl zvážit opakování rozehry.

KAPITOLA 6: LIBERO

6.1 Na začátku utkání na Mistroství světa mužů odevzdal americký tréner Doug Beal lístek s postavením. Ješte předtím, než stihl druhý rozhodčí zkontrolovat postavení, americké Libero Eric Sullivan vyměnil zadního hráče Nygaarda. Jaký má být postup druhého rozhodčího během kontroly postavení na začátku utkání?	**Řešení:** Hráč základní sestavy Nygaard musí být v čase kontroly postavení na hřišti. Proto se Nygaard musí urychleně vrátit zpět do hřiště bez dalšího napomínání anebo penalizací. Jakmile druhý rozhodčí dokončí kontrolu postavení, Sullivan může Nygaarda vyměnit. Jestliže se tato situace v utkání zopakuje anebo tým dojde k příliš velkému zdržení, první rozhodčí může posoudit jako zdržování a potrestat družstvo za zdržování. **Pravidlo 19.3.2.2**
6.2 Družstvo má sedm hráčů včetně libera. V druhém setu je hráč základní sestavy č. 6 diskvalifikovaný. Rozhodčí vyhlásil družstvo za neúplné a přisoudil vítězství v utkání soupeřovi. Je tohoto rozhodnutí prvního rozhodčího správné?	**Řešení:** První rozhodčí rozhodl správně, protože libero se nemůže zúčastnit žádného střídání, přičem diskvalifikovaný hráč musí být vystřídaný řádným střídáním. Když k dispozici na řádné střídání už nejsou žádní hráči, rozhodnutí je správné. **Pravidlo 19**
6.3 Červené družstvo mělo osm hráčů včetně libera. V druhém setu byl hráč č. 6 vystřídaný a zachvíli se vrátil zpět na hřiště. Následně byl hráč č. 6 diskvalifikovaný. V čase diskvalifikace byl libero na lavičce. Jaký je správný postup rozhodčího?	**Řešení:** Když hráč č. 6 nemohl být řádně vystřídaný, rozhodčí vyhlásí družstvo za neúplné pro příslušný set. **Pravidlo 6.4.3, 15.7, 15.8, 19.3.2**

6.4 Družstvo má sedm hráčů včetně libera. V druhém setu se zranil hráč základní sestavy č. 6. První rozhodčí povolil liberu zraněného hráče nahradit řádným střídáním a utkání se skončilo v tomto postavení. Bylo rozhodnutí rozhodčího správné?	**Řešení:** Rozhodčí nerozhodl správně. Libero se nemůže zúčastnit ani v řádném ani ve výjimečném střídání. Družstvo má dvě možnosti. Jestliže je hráč č. 6 v přední zóně v momentě zranění, družstvo může požádat o tři minuty na ošetření. Jestliže hráč nemůže pokračovat, družstvo prohrává set a případně i utkání. Jestliže je však zraněný hráč č. 6 v zadní zóně a libero je na lavičce, družstvo může vyměnit toho to hráče za libero až do doby, zatímco by ten to hráč měl postoupit do přední zóny. Následně se hráč č. 6 musí vrátit do hry anebo je jeho družstvo prohlášeno za neúplné. **Pravidla 15.7, 15.8, 17, 19.3.2**
6.6 Americké libero Eric Sullivan byl v pozici 5. Družstvo USA vyhrálo následující rozehru a otočilo se. Libero bylo správně vyměněné hráčem základní sestavy Jeffom Nygaardom, který šel do přední zóny. Před začátkem další rozehry se rozhodl trénér USA Doug Beal vystřídat řádným střídáním Nyggarda a namísto něho šel na hřiště Tom Hoff. Obě tyto akce se odehrály v rámci jedného přerušení hry. Udělal rozhodčí správně, když povolil obě „změny“ - výměnu libera i řádné střídání?	**Řešení:** Tento postup je správný. Důležitá je však správná terminologie, aby nedošlo k případným protestům. Libero je ***vyměněný*** hráčem základní sestavy Nygaardom. Hoff potom ***vystřídal*** Nygaarda. To znamená, že v rámci jednoho přerušení bylo jen jedno řádné střídání, které bylo zapsané do zápisu o utkání, a k žádnému porušení pravidel nedošlo. **Pravidla 15.3.2, 19.3.2**
6.7 Na jednom Norském turnaji Západního poháru pozdě zareagovalo libero na výměnu hráče v pozici 1. Výměna se uskutečnila po zapísknutí prvního rozhodčího na podání, avšak před samotným výkonem podání. Jaká je správná reakci prvního rozhodčího?	**Řešení:** První rozhodčí nechá dokončit rozehru. Po rozehrávce by měl družstvo ústně upozornit na pozdní výměnu. Každá další taková to pozdní výměna by měla být ihned potrestaná za zdržování, t.j. musí se přerušit rozehra. Jestliže však k výměně dojde až po výkonu podání, první rozhodčí to musí odpískat jako chybu v postavení. **Pravidlo 19.3.2.3**

6.8 Během juniorského Mistrství NORCECA žen hrálo USA s Mexikem. Americká specialistka na podání Candace McNameeová vystřídala ve hřišti střední blokařku Amber Holmquistovou. Po podání Mcnameeové ji vyměnilo libero Erin Birdová. Když se Birdová otočila (postoupila) do přední zóny, vyměnila ji Holmquistová normální „výměnou libera“. V tomto momentě si americký tréner Deitre Collins uvědomil, že do hřiště vešla nelegálně Holmquistová. Zmáčkl zvukové znamení a požádal o řádné střídání Holmquistové namísto McNameeové. Zároveň se pokoušel poslat na hřiště McNameeovou namísto Holmquistové, aby se toto střídání mohlo vůbec uskutečnit. Když první rozhodčí byl připravený povolit Američankám podání, druhý rozhodčí odmítl neoprávněnou žádost amerického družstva. První rozhodčí si však všiml, že šel dát povel na podání v situaci, kdy mělo americké družstvo na hřišti nesprávnou hráčku. Povolil proto řádné střídání a napomenul americké družstvo za zdržování. Celkově to jen velmi mírně narušilo hru. Bylo to správné?	**Řešení:** První rozhodčí byl úplně jasně mistrem „umění v rozhodování“. V zájmu umožnil hráčům hrát s co možno nejmenšími zásahami rozhodčího udělal první rozhodčí správné rozhodnutí. Kdyby se takové chyby amerického družstva opakovaly, musely by se použít další tresty.
6.9 Na Mistrství světa mužů v zápase mezi USA a Řeckem byl středním blokařem v základní sestavě Jeff Nygaard. Když se Nygaard dostal na podání, americký tréner Doug Beal ho vystřídal za specialistu na podání Chipa McCawa. Po strátě podání byl McCaw vyměněný liberem Ericem Sullivanem. Když se měl Sullivan dostal do přední zóny, vběhl do hřiště Nygaard a vyměnil ho. Po proběhnutí dvou rozehrávek si Řekové uvědomili, že výměna byla nesprávná, protože Nygaard nevystřídal McCawa. Řecké družstvo podalo proti této situaci protest. Na poradě Jury (judge conference) se rozhodlo, že USA může vystřídat Nygaarda zpět na hřiště namísto McCawa bez trestu. Bylo toto rozhodnutí správné?	**Řešení:** Řešení se skladá ze třech častí: 1. Když taková to situace nebyla jednoduše specifikována v Pravidlech, pravidlo 23.2.3 říká, že první rozhodčí má pravomoc rozhodování o všech otázkach, včetně těch, které nejsou v Pravidlech. 2. v této situaci mělo být družstvo USA penalizované ztrátou rozehry za nesprávné střídání, avšak bez ztráty dalších bodů, jestliže ze zápisu se nedal definovat moment nesprávného střídání. Na to, aby se Nygaard dostal na hřiště, muselo družstvo USA požádat o řádné střídání Nygaarda za McCawa. 3. Správná výměna/střídání v této situaci je následující: V čase, když se měl Sullivan otočit do přední zóny, měl ho vyměnit McCaw. Následně měl tréner Beal požádat o řádné střídání Nygaarda za McCawa. Tyto výměny/střídání se musí uskutečnil v rámci jednoho přerušení hry. **Pravidla 19.3.2.1, 23.2.3**

6.10 Během utkání na Světovém poháru mužů hrála Argentina s Kanadou. Rozhodčí zapískal na podání argentinskému podávajícímu hráči Hugovi Contemu. V tom momentě si Conte uvědomil, že argentinské libero odešlo z hřiště, ale na jeho místo se nevrátil správný hráč, tím družstvo Argentiny mělo na hřišti jen pět hráčů (včetně něho). Conte zdržoval výkon podání co nejdýl a potom podal. V momentě výkonu podání byl měnící se hráč v pozici jedna, ale jeho správná pozice byla čtyři. Byl jasně v chybném postavení. Družstvo pokračovalo v rozehře, kterou vyhrálo družstvo Argentiny. Po jeho skončení přišel kanadský kapitán ve hře k prvnímu rozhodčímu se žádostí o vysvětlení rozhodnutí proč nechal pokračovat hru, když očekával, že Kanada vyhraje rozehru kvůli chybnému postavení Argentiny. První rozhodčí odmítl stížnost a výsledek rozehry ponechal v platnost. Jaké mělo být rozhodnutí prvního rozhodčího?	**Řešení:** V této situaci došlo ke třem chybám. První byla to, že rozhodčí nesmí dát povel na podání, zatímco družstvo není připravené na hru a podávající hráč nemá míč. Měl počkat se zapísknutím na podání. Jestliže by to způsobilo zdržení hry, argentinske družstvo mělo být potrestané za zdržování. Druhou bylo, že výměna libera se může konat jen před zapísknutím na podání. A tou třetí bylo to, že Argentina byla jasně v chybném postavení. Když Argentina byla v chybném postavení, měli stratit rozehru. Jestliže by byl měnící se hráč v momentě podání už v pozici čtyři, rozehra se měla dohrát a družstvo Argentiny mělo být potrestané ve smyslu pravidla **19.3.2.3**. Ve skutečnosti šlo o první špatnou výměnu, proto Argentina měla být slovně upozorněna prvním rozhodčím. **Pravidla 7.5.1, 12.3, 19.3.2.2, 19.3.2.3**
6.11 Během utkání bylo libero na hřišti namísto hráče č. 6. Během běhu za míčem si libero zranilo sval na noze a nemohlo pokračovat ve hře. Tréner se rozhodl, že jako nové libero chce jmenovat hráče č. 6. Je to možné?	**Řešení:** **Pravidlo 19.3.3.1** říká, že v případě zranění libera může tréner vyměnit nové libero za hráče, který neni na hřišti v momentě jmenování. Hráč č. 6 proto musí nejdříve vyměnit zraněné libero. Potom tréner využije řádné střídání, aby se hráč č. 6 dostal na lavičku. Následně může být hráč č. 6 jmenován novým liberem. Jestliže by hráč č. 6 nemohl být v setu řádné vystřídán, až do skončení setu by se nemohl stát novým liberem. **Pravidlo 19.3.3.1**
6.12 V evropském utkání mezi Nyborgem a Varhaugem byl tréner zároveň liberem. Když nebyl tréner na hřišti, pohyboval se mezi prodloužením útočné čáry a zónou pro rozcvičování, přičemž dával instrukce svému družstvu. Rozhodčí mu v tom nezabránil. Bylo to správné rozhodnutí rozhodčího?	**Řešení:** Rozhodčí postupoval správně. Pravidla říkají, že libero nemůže být kapitáném ve hře ani družstva. Pravidla však nezakazují liberu být zároveň trenérem družstva. Proto liberu/trénerovi byla takováto zdvojená funkce povolená a rozhodčí netrvá na tom, aby zůstal sedět na lavičce. **Pravidla 5.2.3.4, 19.1.3**

6.13 Muži USA hráli na Olympijských hrách proti Argentině. Střední blokař USA Tom Hoff seděl na lavičce družstva, protože ho vyměnil libero Eric Sullivan. Když se Sullivan dostal z pozicemi 6 do pozicemi 5, Hoff z nepozornosti vešel do hřiště a Sullivan (myslel si zřejmě to stejné anebo proto, že ho k tomu dotlačil jeho spoluhráč) odcházel ze hřiště a opustil ho. Taktéž si okamžite Hoff uvědomil, že udělal chybu a rychle se opět vyměnil se Sullivanem. První rozhodčí ignoroval tuhle „chybnou“ výměnu a zapískal na podání. Bylo toto rozhodnutí prvního rozhodčího správné?	**Řešení:** **Pravidlo 19.3.2.1** říká, že mezi dvěma výměnami libera musí proběhnout aspoň jedna rozehra. Avšak v tom to případě rozhodčí nepovažoval tuhle „záměnu“ za kompletní výměnu libera. Jestliže dojde k takové to situaci (zvýšení omylů) a nezpůsobí to zdržení hry, neřeší se a pokračuje se normálně ve hře bez dalšího přerušení – i to je částí „přiměřeného rozhodování“. Jestliže by však Sullivan odešel ze hřiště a bez odehrání rozehry vyměnil jiného hráče, družstva USA by bylo potrestané ztrátou rozehry a nesprávná výměna by se musela opravit. **Pravidlo 19.3.2.1**
6.14 V utkání kuvajtské ligy se dostalo libero do přední zóny do pozicemi 4. Po dosáhnutí tří bodů si první rozhodčí všiml chybného postavení. Jaké je správné rozhodnutí rozhodčího?	**Řešení:** Libero není v chybném postavení až do momentu, kdy se podávající hráč dotkne míče při podání. Úlohou asistenta zapisovatele je upozornit rozhodčího, že libero je na hřišti v čase, kdy má být na lavičce. Rozhodčí by měli za pomoci asistenta zapisovatele ihned určit, v jakých rozehrách bylo libero v nesprávném postavení. Družstvo, které má chybné postavení, se trestá ztrátou rozehry a zruší se mu i všechny body, které získalo v tomto chybném postavení. Zároveň se postavení na hřišti opraví a pokračuje se ve hře. **Pravidla 7.5.4, 19.3.1.1**

6.15 Na Mistrství Asie mužů se během oficiální rozcvičky zranilo libero. Tréner požádal o jmenování nového libera, přičemž novým liberem se měl stát kapitán družstva (zároveň už byl v základní sestavě pro první set). První rozhodčí tuhle žádost odmítl, protože Pravidla zakazují liberu být kapitánem družstva anebo kapitánem ve hře.	**Řešení:** Rozhodčí nerozhodl správně. Ač je pravda, že libero nemůže byť zároveň kapitán ve hře anebo kapitán družstva, jestliže jde o „vyšší moc“, kapitán družstva se může vzdát svojí funkce a s tím souvicejících práv a povinností, aby mohl působit ve funkci nového libera. Když kapitán byl už zapsaný v základní sestavě pro první set, celé by to mělo probíhat následovně: **1.** Vystřídání kapitána družstva jiným hráčem řádným střídáním před začátkem utkání; **2.** Žádost trénera o označení nového kapitána družstva; **3.** Jmenování nového libera; **4.** Žádost rozhodčího, aby si nové libero vyměnilo dres anebo použilo připravenou kontrastní vestu; **5.** Požádání zapisovatele o zapsání: ● Pro registraci původního kapitána družstva na nové libero (jmenování nového libera); ● Označení nového kapitána družstva; ● Zapsání všech podrobností týkajících se označení kapitána a jmenování nového libera do kolonky „Poznámky“ v zápise o utkání.
6.16 Po dvou špatných nahrávkách družstva vyměnil tréner družstva libero z pozicemi 6 a okamžite ho poslal, aby vyměnil hráče v pozici 5 (bez odehrání rozehry mezi výměnami). Druhý rozhodčí si téhle dvojité výměny nevšiml. První rozhodčí to však viděl, a navzdory tomu povolil podání a v momentě úderu do míče při podání odpískal chybu v postavení přijímacího družstva. Postupoval první rozhodčí správně?	**Řešení:** První rozhodčí rozhodl správně. Až do úderu do míče při podání nedošlo žádné chybě. Všeobecně je sledování postavení přijímacího družstva v kompetencii druhého rozhodčího. Když v tom to případě libero nemělo právo být během rozehry na hřišti (a rozehra se začíná úderem do míče při podání) a druhý rozhodčí si téhle chybné výměny nevšiml, první rozhodčí nesmí vědomě dovolit činnost proti Pravidlům a zapísknutím musí pomoc druhému rozhodčímu. V utkáních, na kterých je i asistent zapisovatele, je jeho úlohou sledovat výměny libera. V takovémto případě musí ihned po podání stlačit zvukovou signalizaci a signalizovat rozhodčím chybu. **Pravidla 19.3.2.1, 19.3.2.2, 19.3.2.3**

6.17 Na Mistrství světa v roce 2003 hrálo libero německého družstva v pozici 6. Po skončení rozehry byl libero vyměněný hráčem Andrae, avšak on si myslel, že jde do pozice 4. Během chvíle (ješte před zapísknutím na podání) si libero všiml, že Andrae stojí ve špatném postavení. Rychle se proto vrátil do hřiště a vyměnil Andraeho zpět. Rozhodčí tuhle situaci povolili.	**Řešení:** Rozhodčí postupovali nesprávně. Výměna libera byla ukončená. Povinností Andreaeho bylo zaujmout správné postavení. Mezi dvěma výměnami libera musí proběhnout aspoň jedna rozehra. První rozhodčí měl proto nechat pokračovat ve hře a v momentě úderu do míče při podání měl zapískat chybu v postavení německého družstva.
6.18 Po skončení rozehry byl libero vyměněný normálním hráčem. Rozhodčí zapískal na další podání. Po podání se jeden z rezervních míčů zakutálel do hřiště a první rozhodčí odpískal „oboustranou chybu“ – opakování rozehry. Dříve, než stihl rozhodčí zapískat na opakované podání, libero se pokusilo vyměnit hráče v pozici 6. Druhý rozhodčí ho poslal zpět.	**Řešení:** Druhý rozhodčí udělal dobře. Rozehra se končí udělením bodu jednomu z družstev. Když rozehra byla zrušená, mezi dvěma výměnami nebyla žádná rozehra.
6.19 Na Olympijských hrách v Aténach se během hry zranilo libero italského družstva mužů. Druhý rozhodčí povolil lekářovi za přítomnosti trénera vstoupit do hřiště, aby zkontrolovali závažnost zranění. Rozhodli se sundat libero ze hřiště a poslat tam vyměněného hráče. Těsně potom, jak odvedli libero ze hřiště, prohlásil, že je v pořádku a trval na svém návratu na hřiště. Rozhodčí povolili, aby se libero vrátilo zpět a on opět vyměnil hráče.	**Řešení:** I když v tomto případě šlo o zranění, libero může být vyměnené normální výměnou. Pokud by se kvůli jeho zranění nevyměňovalo nové libero, může i nadále vykonávat v utkání svoji funkci. Z toho vyplýva, že tato situace byla chybně vyřešená, jestliže se odehrály dvě výměny libera bez proběhnutí rozehry.
6.20 V druhé německé lize se stala nasledující situace: Před utkáním byl řádně vyplněný seznam hráčů v zápise včetně zapsání jména a čísla libera do speciálně určeného řádku. Na lístku s postavením pro první set však zapomněl tréner družstva A uvést číslo libera a napsal tam jen šest hráčů základní sestavy. Libero na začátku nehrálo, ale zůstalo sedět na lavičce. Po několika rozehrách se libero pokusilo vyměnit zadního hráče, avšak druhý rozhodčí mu v tom zabránil a pověděl trénerovi, že libero nemůže hrát, protože na lístku s postavením nebylo uvedené jeho číslo.	**Řešení:** Podmínkou zařazení libera do hry je zapsáním jména a čísla do zápisu o utkání. Toto bylo při této situaci splněné. V Pravidlech volejbalu 2005-2008 je jedinou podmínkou zapsání libera na zápis o utkání. Proto už není zapotřebí psát číslo libera i na lístek s postavením. **Pravidlo 19.1.2**
6.21 Libero družstva A se zranilo v kritickém bodě utkání. Tréner žádal o okamžité jmenování nového libera a vyměněný hráč ihned vešel do hřiště jako nové libero. Může se takováto situace povolit?	**Řešení:** Rozhodčí by takové řešení neměli dovolit. Znění pravidel má za cíl chránit družstvo před pochybnými strategiemi. Co by se například stalo, kdyby se nové libero dostalo až do pozicemi 4? Kdo by ho vyměnil? Odpoveď je – nikdo. Družstvo by se stalo nekompletním. **Pravidlo 17.1.2**

6.22 Libero družstva A si zranilo rameno, a proto bylo jmenované nové libero. Původní libero sedělo na lavičce až do konce utkání. Může to rozhodčí dovolit?	**Řešení:** Hráči, kteří se nemůžou zúčastnit rozcvičky, by neměli být zapsání v zápise o utkání, a teda nesmí ani sedět ma lavičce jako členové družstva. V tomto případě se však zranění stalo během utkání, hráč mohl chodit a nezpůsoboval překážku anebo nebezpečí pro družstvo. **Zejména poslední bod je rozhodující**. Proto ten to hráč může zůstat na lavičce. Jestliže by byl hráč nemobilní, lékář družstva by ho měl uložit za lavičku anebo na bezpečné místo mimo hrací prostor. **Obrázek 1a a Definice**
6.23 Během utkání pohár NORCECA vešlo libero družstva A za stavu 11:11 do hřiště do pozice 5. Ve stejném čase byl penalizovaný hráč družstva B za hrubé chování a družstvo A získalo rozehru. Družstvo A se proto muselo otočit o jedno postavení. Rozhodčí povolili další výměnu libera navzdory tomu, že byla v tom to přerušení hry, protože si uvědomovali nevyhnutenost této výměny. Bylo to správné rozhodnutí?	**Řešení:** Rozhodnutí bylo správné. Když družstvo A získalo bod a podání, museli se otočit o jedno postavení. Za normálních okolností musí být mezi dvěma výměnami aspoň jedna rozehra. Výjimkou je udělení penalizace soupeřovi. **19.3.1.2**
6.24 Během utkání se zranilo libero a ihned bylo vyměněné původním hráčem. O chvíli později přišel kapitán ve hře za prvním rozhodčím se žádostí, že kapitán družstva (sedící na lavičce) by měl být jmenovaný jako nové libero. Je to povolené?	**Řešení:** Libero nemůže být zároveň i kapitánem družstva anebo kapitánem ve hře. Avšak jestliže se kapitán vzdá všech práv a povinností kapitána družstva, může se stát liberem. **Pravidlo 19.3.3.1**
6.25 Během druhého setu finále Anglického poháru si libero stěžovalo, že se cíti špatně. Lékář družstva naměřil tělesnou teplotu liberu a zjistil, že ji má výrazně zvýšenou (40,5 stupňě Celsia). Způsobila to náhla virová infekce. Lékař zakázal jakoukoliv další účast libera v utkání. Je v takových to situaci možné jmenovat nové libero?	**Řešení:** Ač pravidlo se odvolává speciálně na zranění, nemusí to být jediný důvod jmenování nového libera. Rozhodčí musí brát ten to případ jako stav, kdy libero nemůže pokračovat ve hře z důvodů, které libero nemohlo ovlivnit. Proto by se měl první rozhodčí vžít do takovýchto situací a povolit jmenování nového libera. **Pravidlo 19.3.3.1**

KAPITOLA 7: CHOVÁNÍ ÚČASTNÍKŮ

7.1 Na světovém poháru odkopl po skončení rozehry znechucený španělský hráč míč. První rozhodčí napomenul hráče za malý přestupek. Byla to správná reakci ze strany prvního rozhodčího?	**Řešení:** Jde o správnou reakci prvního rozhodčího. Takové malé provinění musí první rozhodčí mít pod kontrolou. Jestliže by však bylo odkopnutí nebezpečné pro hráče, rozhodčího anebo diváky anebo bylo projevem hrubého chování, rozhodčí má právo posoudit to jako hrubé chování a potrestat hráče penalizací (žlutou kartou). Zapisovatel zapíše trest s číslem hráče do kolonky trestů v zápise o utkání. Ač první rozhodčí může ústně napomenout hráče za malý přestupek anebo družstvo prostřednictvím kapitána ve hře za opakované malé provinění členů družstva, má právo taky přistoupit ihned k trestům, jestliže bylo nevhodné chování závažnějšího charakteru. **Pravidla 21.1, 21.2**
7.2 Na Světovém poháru mužů hrálo Holandsko proti Kubě. Během velmi bojovného druhého setu senzačně nahrál holandský nahrávač Peter Blange míč, čímž zmátl kubánské blokaře. Holandský smečař Meujen tvrdě zasmečoval míč do hřiště soupeře. Během snahy kubánských blokařů zablokovat útok Muejena, kubánský nahrávač Diago záměrně zatáhl za spodek sítě, aby si rozhodčí mysleli, že Muejen se jí dotkl. Druhý rozhodčí zpozoroval tento pokus o oklamání a odpískal rozehru pro holandské družstvo. První rozhodčí následně napomenul Diaga. Byl to správný trest pro Diaga?	**Řešení:** První rozhodčí nerozhodl správně. Rozehru mělo vyhrát družstvo Holandska kvůli doteku kubánského hráče se sítí, který ovlivnil hru. Diago měl být následně penalizovaný (žlutá karta – bod a podání pro soupeře) za hrubé chování (úmyslně oklamat rozhodčího). **Pravidla 21.2.1, 21.3**
7.3 V utkání Světové ligy se postavil tréner Brazílie po skončení rozehry a začal mávat rukama, čím vyjadřoval svoje znechucení z rozhodnutí rozhodčího. Je to povolené?	**Řešení:** Trénerovi by se mělo umožnit, aby vyjádřil určité normální reakce. Jestliže rozhodčí posoudí tuhle reakci jako malý přestupek, měl by ho ihned napomenout. Jestliže se takové chování opakuje, měl by být penalizovaný žlutou kartou za hrubé chování. Pokud k takovýmto reakcím dojde během rozehry, penalizace by se měla udělit po skončení rozehry a měla by být jako dodatek k jejímu výsledku. Během některých důležitých světových soutěží může speciální rozhodčíské instrukce obsahovat i další tresty. **Pravidla 5.2, 21.1, 21.2, 21.3**
7.4 Mezi sety řekl modrý hráč č. 3 hanlivou poznámku na adresu rozhodčího a první rozhodčí ho penalizoval za hrubé chování. Modré družstvo mělo mít právo podání	**Řešení:** Tresty udělené mezi sety se dávají na začátek následujícího setu. Před prvním podáním proto první rozhodčí signalizuje penalizaci a ztrátu rozehry modrého

v nasledujícím setu. Jaký je správný postup prvního rozhodčího?	družstva. Přijímací družstvo tak získá jeden bod, podání a musí se otočit o jedno postavení. **Pravidlo 21.5** Jestliže dojde k situaci, kdy jsou penalizované obě družstva, jako první je penalizované podávající družstvo a až potom přijímací. Do zápisu se tresty udělené mezi setama zapíšou následovně: **1.** Napomenutí hráče podávajícího družstva – bez penalizace, bez zapsání do zápisu. **2.** Napomenutí hráče přijímacího družstva – bez penalizace, bez zapsání do zápisu. **3.** Penalizace hráče podávajícího družstva – ztráta rozehry podávajícího družstva. Přijímací družstvo získá bod a podání a musí se otočit o jedno postavení. **4.** Penalizace hráče přijímacího družstva – bod přidělený podávajícímu družstvu. **5.** Penalizace obou družstev nezávisle na pořadí: a) Potrestání podávajícího družstva ztrátou rozehry, bod přijímacímu družstvu a přijímací družstvo se připraví na podání. b) Přijímací družstvo se otočí o jedno postavení. Následně ztratí rozehru kvůli penalizaci. c) Původní podávající družstvo se otočí o jedno postavení, získá bod a podávat bude hráč původně v pozici 2. Stav bude 1-1. d) Skóre se připočítavá jen v případě, že byla penalizovaná obě družstva. Jestliže však dojde k dvojité penalizaci za stavu 24-25, neznamenáto že by to ukončení setu za stavu 24-26, ale skóre po dvojité penalizácii bude 25-26.
7.5 Družstvo mužů USA přijímalo podání. Lloy Ball byl zadním nahrávačem. Mladý americký nahrávač přihrál míč tak špatně, že Ball neměl ani nejmenší šanci se doktnout míče. Jeho reakcí bylo prudké stáhnutí spodní části sítě hned po dopadu míče mimo hřiště. Je třeba takové chování považovat za nevhodné?	**Řešení:** Podle **Pravidla 21.3** má rozhodčí právo trestat hráče na základě závažnosti provinění. Potáhnutí sítě je normální emotivní reakcí zklamaného hráče, která se dá zvládnut i „uměním rozhodování“. V některých případech se však záměrné potáhnutí sítě může považovat za hrubé chování a proto se může patřičně potrestat. V tomto případě však nešlo o pokus o závažný čin během hry, proto by hráč neměl být potrestaný penalizací za hrubé chování. **Pravidla 21.2, 21.2.1, 21.3**

7.6 Hráč je rozhořčený rozhodnutím prvního rozhodčího o tečovaném míči na bloku. Z rozčílení stáhl síť. První rozhodčí mu ukázal, aby se vrátil do své pozice. Hráč však navzdory napomenutí prvního rozhodčího šel směrem k rozhodčímu a divoce vykřikoval a gestikuloval. Rozhodčí posoudil toto chování jako urážlivé a vyloučil ho do konce setu (červená karta). Je tato reakce rozhodčího správná?	**Řešení:** Reakce prvního rozhodčího se zdá být správná. Na začátku se snažil zvládnout problém napomenutím a uvedením hráče do správné pozice. Když se mu to nepodařilo, rozhodčí měl právo potrestat hráče v smyslu **pravidla 21.3**. Toto pravidlo umožňuje rozhodčímu použít trest podle závažnosti provinění. Za hrubé chování by hráč dostal penalizaci, která by družstvo stála „ztrátu rozehry“ (bod a podání soupeře). Za chování ješte nevhodnějšího charakteru by byl hráč vyloučený za urážlivé chování. Za agresivní chování musí být hráč ihned diskvalifikován. Je třeba podotknout, že zatímco hrubé chování stojí družstvo ztrátu rozehry, vyloučení a diskvalifikace nemají za následek bod ani podaní soupeře. **Pravidla 21.1, 21.2, 21.3**
7.7 V utkání Světové ligy Brazílie s Kanadou byl vyloučený jeden z hráčů mimo hřiště. Žádné z družstev předtím nebylo napomínáno, ani penalizováno. Jaká by měla být reakce prvního rozhodčího při následném malém přestupku jiného člena stejného družstva?	**Řešení:** V první řadě je správné, aby první rozhodčí poslal vyloučeného hráče do zóny trestů. Jestliže došlo k jasnému případu urážlivého chování, rozhodčí musí hráče vyloučit i bez předcházejících trestů. Za normálních okolností se musí první rozhodčí snažit předcházet tomu, aby družstva dospěly svým chováním až k úrovni trestů. Tresty za nevhodné chování jsou přísně individuální a do úvahy se nesmí brát tresty, které byly předtím udělené jinému hráči stejného družstva. Proto může první rozhodčí napomínat anebo penalizovat hráče i po vyloučení spoluhráče. **Pravidlo 21**

Kapitola 8: Rozhodčí a jejich povinnosti

8.1 Tréner Brazílie se bavil během rozehry se zapisovatelem, čímž odpoutal jeho pozornost. Druhý rozhodčí upozornil trénera, aby nerušil zapisovatele. Byl ten to postup druhého rozhodčího správný?	**Řešení:** Oficiálně napomínat a trestat trénera, hráče anebo jiného člena družstva může jen první rozhodčí, jestliže má druhý rozhodčí pocit, že si situace vyžaduje napomenutí, musí ihned upozornit prvního rozhodčího a ten následně problém vyřeší. **Pravidlo 23.3.2** Jestliže se však v duchu „umění rozhodování“ dá taková to situace vyřešit krátkým slovním domluvením druhého rozhodčího, může to být ve prospěch hladkého průběhu hry (nedojde k jeho přerušení z důvodu napomínání).

8.2 Druhý rozhodčí naznačoval prvnímu rozhodčímu, že americký náhradník Eric Seto namísto stání a strečingu sedí na zemi v zóně rozcvičování. První rozhodčí napomenul americké družstvo za malý přestupek a kázal Setovi, aby se postavil. Byl ten to postup prvního rozhodčího správný?	**Řešení:** První rozhodčí řešil situaci nesprávně. Hráči nemusí v zóně rozcvičování stát. Na druhé straně tam však nemůže sedět na lavičkách, stoličkách, zábradlí anebo stěne. Zóna rozcvičování má umožňovat hráčům, aby byly připraveni na hru. **Pravidla 4.2.1, 4.2.3, 24.2.4, 24.2.5**
8.3 Tréner amerického družstva juniorek přišel k zapisovatelovi a zeptal se ho, kolik oddechových časů už vyčerpalo mexické družstvo. Jaká má být správná reakce zapisovatele?	**Řešení:** Tréneři mají právo teptat se zapisovatele jen na počty přerušení vlastního družstva. Zeptat se ho na to může jen v čase, kdy nerozptyluje zapisovatele a nezdržuje hru. Jestliže je však k dispozici elektronická tabule, trénéři by neměli mít důvod ptát se zapisovatele na informacie, které jsou na tabuli. **Pravidlo 25.2.2**
8.4 Na mistrství USA požádal kapitán ve hře družstva Kenneth Aljen prvního rozhodčího o vysvětlení situace, která se odehrála. Zdalo se, že vysvětlení kapitána ve hře uspokojilo. Družstvo Kenneth Aljen utkání prohrálo. Po jeho skončení se pokusil kapitán toho to družstva zapsat protest do zápisu o utkání. První rozhodčí to odmítl. Postupoval první rozhodčí správně?	**Řešení:** První rozhodčí postupoval správně. V čase incidentu si kapitán ve hře družstva Kenneth Aljen nevyhradil právo zapsal protest po utkání. **Pravidlo 23.2.4**
8.5 Na turnaji ve Skotsku byl ve třetím setu stav mezi družstvy Elliots a Grangenmouth 23-23. Druhý rozhodčí odpískal družstvu Grangenmouth „chybu v postavení“. Grangenmouth protestoval proti tomuto rozhodnutí, ale neúspěšně. Během nasledujícího podání za stavu 24-23 pro Elliots odpískal druhý rozhodčí chybu v postavení družstvo Grangenmouth opět a ukončil tak set vítězstvím Elliots. Kapitán ve hře družstva Grangenmouth protestoval u obou rozhodčích. Po krátké diskusi první rozhodčí souhlasil, že obě rozhodnutí druhého rozhodčího byly nesprávné. Zároveň však vyhlásil, že set se už skončil a nemůže se proto udělat žádná náprava. Navzdory pokračujícím protestům rozhodčí pokračovali v utkání čtvrtým setem. Kapitán družstva Grangenmouth po skončení utkání formálně zapsal protest do zápisu o utkání. Byl takový postup rozhodčích správný?	**Řešení:** První rozhodčí se mýlil. Rozhodčí mají právo opravit svoje rozhodnutí týkající se uplatňování pravidel. Odvolací komise opravila tuhle jasnou chybu a utkání se znovu začalo za stavu 23-23 v třetím setu.

8.6 Na Světovém poháru žen hrála Čína proti Korei. V třetím setu zmáčkla čínská trénerka Lang Ping zvukovou signalizaci a smluveným znamením požádala o oddechový čas. Druhý rozhodčí instinktivně zapískal a až potom si uvědomil, že čínske družstvo má oddychové časy vyčerpané. Proto ihned "mával" na družstvo, aby zůstalo na hřišti a družstvo Číny nepotrestal za „neoprávněnou žádost", jestliže zdržení bylo jen mírné. Následně čínska trénerka požádala smluveným znamením o střídání. Druhý rozhodčí střídání odmítl jako „neoprávněnou žádost" a pokračovalo se ve hře. Postupoval druhý rozhodčí v této situaci správně?	**Řešení:** Druhý rozhodčí nepostupoval správně. Druhý rozhodčí je odpovědný za povolení a kontrolu počtu přerušení hry. Když druhý rozhodčí zapískal na základě signalizace čínské trénerky, měl vědět , že čínské družstvo už nemá oddechový čas a měl tuhle žádost odmítnout bez zapísknutí. Když v tomto případě bylo zdržení jen mírné, druhý rozhodčí v dobrém úmyslu nechal pokračovat ve hře bez dalších důsledků. Žádost o střídání však měla být povolená, protože mezi dvěma rozehrami má každé družstvo povolenou jednu (jen jednu) žádost o střídání. **Pravidlo 15.1, 15.2.1, 15.11, 16.1, 16.2, 24.2.3, 24.2.7**
8.7 Na Mistrovství NORCECA žen hrálo USA vyrovnané utkání proti Kanadě. Na začátku pátého setu odevzdal americký tréner Kent Miller lístek s postavením. První rozhodčí signalizoval družstvům, aby zaujala svoje místa na hřišti. Po tomto znamení americké hráčky vstoupily do hřiště, zatímco kanadské hráčky zůstaly shromážděné okolo svého trénera u lavičky. První rozhodčí vyzval Kanaďanky, aby vešly do hřiště. Kanadský tréner si zjevně okoukal postavení amerických hráček na hřišti a až potom doručil svůj lístek s postavením druhému rozhodčímu. První rozhodčí napomenul kanadského trénera za zdržování. Tréner Miller protestoval u Řídící komisie (Jury), že kanadský tréner by měl být potrestaný za „hrubé chování" a americké družstvo by mělo dostat bod. Jaký by měl být správný postup v tom to případě?	**Řešení:** První chybu udělal první rozhodčí, který nařídil družstvům vejít do hřiště bez toho, aby rozhodčí měli lístek s postavením od kanadského trénera. Když už bylo americké družstvo na hřišti, napomenutí za zdržování kanadskému družstvu bylo pravděpodobně správné. Jestliže však bylo jasné, že kanadský tréner využil tuhle situaci ve svůj prospěch, Řídící komise (Jury) měla nařídit potrestání kanadského trénera za hrubé chování, a přisoudit družstvu USA právo podání a bod.
8.8 Během oddechového času v utkání mezi Kubou a Brazílií na Světovém poháru žen si kubánský tréner shromaždil se svými hráčkami ve vzdálém rohu volné zóny v blízkosti zóny pro rozcvičování. Rozhodčí do toho nijak nezasahovali. Postupovali správně?	**Řešení:** **Pravidlo 15.4.2** říká, že družstvo musí během oddechové času odejít do volné zóny v blízkosti svojí lavičky. Ač kubánsky tréner toto pravidlo zjevně porušil, neporušil smysl pravidel. Cílem tohoto pravidla je dostat hráče ze hřiště, aby se mohlo utřít a aby nedošlo ke znečistění hřiště dalšími věcmi, které družstvo během oddechového času používá. Rozhodčí se proto správně do toho nevměšoval. **Pravidlo 15.4.2**

8.9 Ve finále Turnaje žen o postup na Olympijské hry vedlo Chorvatsko nad Koreou 6-5 v druhém setu. Po skončení rozehry se hráčky snažily najít na podlaze mokré místo. Korejský asistent trénera šel k postraní čáře, aby jim to mokré místo pomohl najít. První rozhodčí si následně zavolal korejskou kapitánku ve hře a prostřednictvím ní vyzval asistenta trénera, aby zůstal sedět na lavičce. Postupoval první rozhodčí správně?	**Řešení:** Asistent trénera může sedět na lavičce a nesmí zasahovat do utkání. Vedle postranní čáry může chodit jedině tréner. První rozhodčí proto postupoval správně. **Pravidla 5.2.3.4, 5.3.1**
8.10 Ve finále Turnaje žen o postup na Olympijské hry hrála Korea s Čínou. V druhém setu za stavu 8-6 ve prospěch Korei se korejský tréner zeptal druhého rozhodčího, zda je správná hráčka na podání. Druhý rozhodčí se poradil se zapisovatelem a odpověděl, že na podání je správná hráčka. První rozhodčí dal potom povel na podání. Šlo o správný postup Korejčanů?	**Řešení:** Jediným členem družstva, který má oprávnění mluvit s rozhodčímí, je kapitán ve hře. To znamená, že tréner nemá právo mluvit s druhým rozhodčím. **Pravidlo 5.1.2**
8.11 Na kadetském Mistrství světa děvčat hrála Kuba proti Slovensku. Slovenský tréner si vyžádal oddechový čas. Druhý rozhodčí ho odpískal. První rozhodčí však nezaregistroval zapískání druhého rozhodčího. Proto první rozhodčí povolil podání Kuby. Druhý rozhodčí potom zapískal ješte jednou, aby umožnil oddechový čas Slovenska. Uprostřed mírného zmatku udělil první rozhodčí družstvu Slovenska napomenutí za zdržování. V tom stejném setu o něco později byla potrestaná podávající hráčka Slovenska za zdržování. Toto druhé zdržování však bylo už druhé v tom stejném utkání a proto znamenalo penalizaci za zdržování a bod pro Kubu. Byl to 14. bod Kuby a Kuba tak měla mečbol, který vzápětí proměnila na vítězství. Slováci vehementně protestovali proti trestům za zdržování. Měli Slováci pravdu?	**Řešení:** Slováci měli opravdu dobrý důvod na protest. V situacích, kdy došlo k prvnímu nedorozumění rozhodčího, by neměla být trestána družstva. Proto i první napomenutí za zdržování Slovenska nebylo správné. Jestliže by se podle toho rozhodčí řídíli, druhý případ zdržování by byl jen napomenutí a Slováci by neprotestovali. Na druhé straně si měli Slováci vyhradit právo zapsat oficiální protest už v momentě prvního napomenutí za zdržování. Jestliže tak neudělali, vzdali se práva protestovat proti rozhodnutí prvního rozhodčího. **Pravidlo 5.1.2.1**

KAPITOLA 9: SPECIÁLNÍ PŘÍPADY

9.1 Během utkání mezi Kubou a Kanadou hráli kubánske hráčky velmi tvrdě a rychle. Kanadské družstvo pomalu zpomalovalo rytmus hry velmi emotívních Kubánek. Jak by měl na to reagovat první rozhodčí?	**Řešení:** „Rytmus“ (tempo) je velmi delikátní oblastí volejbalu. Každé družstvo má svůj optimální hrací rytmus. O rytmu se v Pravidlách nepíše, ale jeho dodržování je jedním z klíčových předpokladů dobrého výkonu rozhodčího. Správný rytmus umožňuje odehrání utkání na vysoké úrovni. Rozhodčí se musí snažit udržet stabilní rytmus v rámci normálního průběhu hry. Rozhodčí nesmí připustit žádné vnější vlivy, které by zpomalily kvalitní utkání a narušily dobrý výkon jednoho z družstev. Toto je další rozměr „umění rozhodování“.
9.2 V utkání Světového poháru žen mezi Kubou a Peru vypadla během hry utěračka jedné z kubánských hráček a dopadla na zem mezi peruánské blokařky. Hra pokračovala a kubánské družstvo vyhrálo rozehru. Jaký je správný postup v takovém to případě?	**Řešení:** Jen první rozhodčí je oprávněný posoudit, do jaké míry měla vypadnutá utěračka vliv na průběh hry. Jestli že vypadla mezi dvě aktivní blokařky soupeře, mohlo potencionálně dojít k ovlivnění výsledku rozehry, a případně i ke zranění. Jestliže je podle rozhodnutí prvního rozhodčího situace nebezpečná, měl by přerušit hru a nařídit opakování rozehry. Jestliže však rozehra skončila a padající utěračka na její výsledek neměla žádný vliv, není důvod na opakování rozehry. V případě, že šlo o úmysné hození utěračky anebo se to stáva opakovaně, použít se musí jiné tresty. **Pravidlo 17.2**
9.3 V utkání kuvajtské ligy v třetím setu za stavu 9-7 vypadlo tělocvični světlo. Ve stejném setu byl předtím diskvalifikovaný hráč základní sestavy jednoho z družstev. Utkání pokračovalo na jiném hřišti. **Pravidlo 17.3.2.2** říká, že přerušený set se zruší a opakuje s těmi stejnými členy družstva a stejnou základní sestavou. Jak správně postupovat v případě diskvalifikace hráče v třetím setu?	**Řešení:** Jestliže se takový set hraje od začátku, diskvalifikovaný ani vyloučený hráč se nesmí účastnit hry. Jeho místo zaujme jiný hráč, který je členem družstva a není v základní sestavě. Do nového setu musí být přenesené i všechny ostatní tresty, které byly zapsané na zápise o utkání až do momentu, kdy vypadlo světlo.

9.4 Na Světovém poháru žen hrála Brazílie s Holandskem. Během druhého setu byl na ukazovateli skóre nesprávný stav utkání. Emotivní Brazilský trénér okamžite atakoval zapisovatele, rozhodčího i Řídící komisi. Podpořilo ho i vedoucí družstva Brazílie, který přišel z vyhrazeného místa v hledišti stolku Řídící komise. První rozhodčí zapískal na brazilskou kapitánku ve hře a oznámil jí, že penalizuje trénera Brazílie za hrubé chování. Ač brazilská kapitánka ve hře to měla ihned trénerovi oznámit, neudělala to. V dalším zmatku prohlédl druhý rozhodčí trest pro brazilského trénera a hrubé chování nebylo zaznamenané do zápisu o utkání. V tom momentě členové Řídící komise bez ohlášení konali Poradu Jury („judge conference“) a oznámili, že na ukazovateli skóre nebylo správně uvedený stav utkání. Chybu udělal i zapisovatel, avšak asistent zapisovatele souhlasil s tvrzením Řídící komisi a brazilského trénera. Stav utkání se upravil a v utkání se pokračovalo bez jakékoliv poznámky o tomto incidentu v zápise o utkání. Jak se mělo v tom to případě postupovat?	**Řešení:** První chybu udělal zapisovatel- **Pravidlo 25.2.2.1** Druhou chybu udělal ovladač ukazovatele skóre. Třetí chybu udělal asistent zapisovatele, protože si neověřil u zapisovatele, zda mají všechny údaje shodné. **Pravidlo 26.2.2.6** První rozhodčí si musí prostřednictvím druhého rozhodčího ověřit, zda byl trest zapsaný do zápisu o utkání. **Pravidlo 25.2.2.6** Brazilská kapitánka ve hře měla oznámit brazilskému trénerovi, že byl potrestaný za nevhodné chování. Jestliže tak neudělala, měla být k tomu vyzvána. **Pravidlo 21** Řídící komise udělala chybu, když umožnila přiblížit se vedoucímu družstva ke stolku Řídící komise. Prezident Jury měl přerušit hru a oznámit konání „judge conference“, aby se vyřešil problém se stavem utkání. Prezident Jury měl zavolat na tuhle poradu rozhodčíského delegáta spolu s prvním rozhodčím. Přizvaný může být i druhý rozhodčí, avšak on nemá rozhodující hlas. V případě potřeby může být přizváni i další členové rozhodčíského sboru, kteří poskytnou informace o situaci. **Pozor: Rozhodčíské směrnice a instrukce** Naštěstí došlo k nápravě stavu, trest za hrubé chování byl zachycen v zápise a hra pokračovala. Případ zkomplikovalo i to, že rozhodčí i rozhodčíský delegát umožnili podepsání a schválení zápisu bez vzpomenutí trestu a opravy stavu utkání.
9.5 Během utkání mužů USA a Brazílie přihrál přijímací americký hráč míč tak, že letěl vnějším prostorem přeletu (zpoza anténky) do volné zóny Brazílie. Americký nahrávač Lioy Ball utíkal za míčem vedle druhého rozhodčího do volné zóny soupeře. Když míjel sloupek a druhého rozhodčího, zachytil se o sloupek, aby se mohl rychle otočit a tak odehrát míč. Rozhodčí nechal pokračovat ve hře. Rozhodl správně?	**Řešení:** První rozhodčí rozhodl správně. Pokud Ball nebyl v momentě odbití míče v kontaktu se sloupkem, šlo o povolené hraní. Takový zákrok byl povolený a zároveň i působivý. **Pravidlo 9.1.3**

Ze slovenštiny přeložil Jung Jakub za češtinářské pomoci Zajíčkové Adéli.